

Антропософски вести

Брой 95
ПЕТДЕСЕТНИЦА
АПРИЛ 2026 г.

ИЗДАВА СЕ ОТ АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ

Антропософията е път на познание и себеразвитие, който обхваща сферите на философията и науката, изкуството и социалния ред, предлага духовно-научни методи за развитие на истинско осъзнаване на реалността, дава обективно обяснение за човешката и световна еволюция. Основателят – д-р Рудолф Щайнер (1861 – 1925 г.) предоставя на всяка индивидуалност в пълна свобода обективно да изследва и провери фактите, изнесени от него за видимия и невидимия свят.

СЪДЪРЖАНИЕ

2. Празник на вселенската мъдрост
3. 30 години евритмия: Покана, Началото, Нов импулс в София
6. Говорното формиране е изкуство
7. Едно тържество на свободния дух
8. Музика за свободни хора
10. Задачите на малките народи
13. Поглед към Das Goetheanum
13. Незабравимите хора
14. Кризите, връзките и ритмите
16. Почит към Богдана
16. Човечни разкази
17. Изборът на членство в АОБ
18. Кармата на антропософското общество
19. Евреите и арабите
20. Евритмията като видимо слово
23. Философията като среща и събитие
24. Съобщения и покани
24. Антропософски групи в България

Евритмията – водеща тема на броя



Какво създава моят Създател в мен като човешко същество, произхождащо от самия Него като първоначално Същество в света? Ако искаш да отговориш на този въпрос, трябва да направиш евритмични форми. Бог прави евритмия и като прави евритмия, човешкото същество възниква като резултат от правенето на евритмия.

Рудолф Щайнер

ПЕТДЕСЕТНИЦА – ПРАЗНИК НА ВСЕЛЕНСКАТА МЪДРОСТ И ЛЮБОВ

Изпълването на човешкия Аз с идващия от Христос Свети Дух става на Петдесетница, което е залог, че в бъдеще този Аз във все по-голяма степен ще става подобен на Христовия Аз. Днес това е възможно само чрез посвещение, но в следващата Славянска епоха това ще се постига от все по-широки кръгове хора. Дванадесетте апостоли са преработени на това, защото Христос е бил между тях. Мистерията на Голгота е била свързана с физическото тяло, Възкресението – с етерното тяло, а на Петдесетница Христос дава възможност човек да проникне Аза и астралното си тяло, ако сам пожелае, със Светия Дух, който е едновременно и Дух на Вселенската Любов, защото в макрокосмическия Аз на Христос, Мировата Мъдрост на миналото е станала Дух на Любовта и Познанието по време на Мистерията на Голгота. Така на Петдесетница чрез Светия Дух Христос може да говори от сърцата на апостоли без да погасява, а дори усилва индивидуалното им Азово съзнание. Това е началото на новото взаимодействие в човека на силите на Отца, Сина и Светия Дух, което е основата на новите Християнски Мистерии, имащи за цел съединяването на човека като микрокосмос с Макрокосмоса. Виждаме го и в следните думи на Рудолф Щайнер: „Антропософията е път на познание, който би искал да свърже духовното в човешкото същество с духовното във Вселената.”

На Петдесетница Духът на Познанието се спуска от човешката глава в човешкото сърце. Силата на Христос действа чрез въздуха в човешките дробове и оттам чрез кръвта в сърцето, което може да се изпълни с Христовата субстанция. Рудолф Щайнер е дал потенциала за това преди 102 години на Рождественското Събрание, когато Основополагащият Камък на новия Духовен живот е поставен в сърцата и душите на присъстващите. И всички човеци, които в оставащите около 15 века ще приемат сериозно Духовната наука в Разсъдъчната душа, постепенно ще я превърнат в Съзнателна душа. Праобраз на този процес са промените, случили се с дванадесетте апостоли. Знаем, че те са били посветени

Празникът Петдесетница отново ще оживее за хората, когато разберат какво може да означава за човечеството в бъдеще сливането на Светия Дух. Тогава той ще стане не само спомен от събитието в Йерусалим, но ще бъде осъществяване на вечно продължаващия празник на Петдесетница, празника на стремежа на душите към взаимно обединяване. От самите хора зависи какво значение и какви плодове може да има за човечеството един такъв идеал. И ако те съвместно и по правилен път се стремят към мъдростта, тогава най-висшите Духове ще могат да слязат при хората и да се обединят с тях.

Рудолф Щайнер

Ние се раждаме като антропософи с Разсъдъчна душа. Важно е да не пренебрегваме книгата „Философия на свободата”, защото тя развива характерното за Съзнателната душа живо, освободено от сетивата чисто мислене с етерния мозък. Рудолф Щайнер казва дори, че медитативното изучаване на „Философия на свободата” води душата до Прага на духовния свят и подготвя душата за приемането на Духа-Себе, което е и смисълът на Петдесетница. Разбира се, че в този живот едва ли ще успеем, но имаме шанс в оставащите вероятно около две прераждания до началото на шестата културна епоха. Помощ за това може да бъде казаното от Рудолф Щайнер за същността на молитвата на 17. 02. 1910 г. „В нас има безкрайно повече, отколкото сме използвали в миналото, а от бъдещето може да се влее безкрайно много повече от това, което сме обхванали в настоящето.” (GA 59) Молитвата е молба към Божественото да присъства в нас. Тя води до вътрешен покой и освобождаване от низшия Аз – от мига към вечността. Рудолф Щайнер посочва молитвата на Ангелус Силезиус като пример за това: „Аз самият съм вечност, когато напускам времето и себе си, и обхващам себе си в Бога и Бога в себе си.” Това дава и нещо като далечно предусещане за това, което можем да си представим като присъствие на Духа-Себе в човешката душа.

Йордан Димитров

МИРОВАТА ПЕТДЕСЕТНИЦА

Как може Христос като Божествено Слово, като Творчески Логос да влезе в самото мислене, за да преодолее в него последствията от първородния грях и с това да го направи способно да се издига съзнателно в духовния свят и да познава самостоятелно божествените истини в него? На този въпрос отговаря създадената от Рудолф Щайнер наука за Духа, тоест науката за Духа на **световната Петдесетница**. Днес Христос изпраща този Дух на всички хора, които ис-

кат да проникнат своето мислене с Христовия Импулс, за да могат в пълно съзнание да стъпят на този духовен път и да срещнат на него Етерния Христос. В лекция от 24. 05. 1920 г. Рудолф Щайнер казва: „Възмездният човешки разум, който има истинско отношение към Христос, прониква в духовния свят. От тази гледна точка проникването в духовния свят е християнството на 20 век. Това християнство е толкова силно, че то прониква в най-вътрешните слоеве на човешкото

мислене и на човешката душевна дейност.” (GA 74). Това е раждането на онова ново християнство на Земята, което е било подготвено в свръхсетивната школа на Михаил като небесна Антропософия. Така че съвременната духовна наука е мощна духовна метаморфоза на учението на Тома Аквински, възникнала благодарение на неговото преминаване през свръхсетивната школа на Михаил. По същия начин самата философия на Тома Аквински е била радикална духовна метаморфоза на учението на Аристотел, възникнала защото тази индивидуалност лично е преживяла излизането на Христос от Слънчевата сфера и изменението на цялата земна аура в резултат на Мистерията на Голгота. Така пре-

миналият през свръхсетивната школа на Михаил Томизъм през 20 век е станал духовната наука в епохата на разбирането на Христос и Мистерията на Голгота чрез човешкото мислене. Това не противоречи на факта, че нейният път на посвещение е посвещение чрез волята. (GA 104) Неговата същност се състои в медитативната практика, при която волята съзнателно се въвежда в мисленето, в резултат на което то се освобождава от своята изначална свързаност с физическото тяло и възприятията на външните сетива. Така то постепенно достига до степента на имажинация.

Сергей Прокофиев

30 ГОДИНИ ЕВРИТМИЯ В БЪЛГАРИЯ

От 1911 година Рудолф Щайнер развива ново изкуство на движение от извора на Антропософията, което прави словото и музиката видими, започвайки от движенията на тялото като изнася духовните и душевни измерения до видимост. Първият курс се състои в Ботминген, близо до Базел, през 1912 г., където Рудолф Щайнер дава първите девет урока на Лори Майер Смитс. Към края на уроците той казва малко замислено, че трябва да се намери име на направеното движение. Мари фон Сиверс произнася като нещо съвсем естествено думата ЕВРИТМИЯ. По време на войната тя решава да вземе евритмията под своето крило. Скоро се развива богат живот. Евритмията се използва в театрални

Всичко, което се проявява чувствено във външния свят, има своето начало в духовния. Духовното може да бъде представено само чрез човешкия организъм. И това представяне на духовно възприетото чрез човешкия организъм, т.е. чрез изявата на волята, е евритмията.

Рудолф Щайнер

продукции, драматични и хумористични спектакли, прави се евритмия за деца и възрастни. Първото публично евритмично представление се случва в Цюрих през 1919 г., а също така и в мистерийната драма в Мюнхен. След Аполониевия курс през 1915, Рудолф Щайнер дава курса по терапевтична евритмия през 1921 г., по Евритмията като видимо пее-не през 1923 г. и Евритмията като видим говор през 1924 г. От своето създаване “Евритмията като видим говор и видимо

Преузето от: <http://www.rosen.com>
 През 2026 г. Антропософската общност отбелязва 30 години от представянето на новото духовно изкуство на движението, евритмия в България с инициативи и статии, които отразят началото, развитието и историята, принося на българските евритмисти. В тази връзка отправяме най-сърдечна покана към всички български евритмисти в страната и чужбина, участници и сподвижници в различни обучения

ПОКАНА

по евритмия, да споделят с нас тяхната среща, обучение, работа и история с евритмията. По този начин ще създадем история и един нов форум в нашия вестник за нови срещи и бъдещи инициативи на евритмията.

Скъпи евритмисти, очакваме ви на страниците на “Антропософски вест”!

НАЧАЛОТО

Историята на българската евритмия започва преди 30 години, когато Диана Демирева-Мюл се завръща от Англия, където завършва своето обучение в Уест-Мидландската евритмична школа под ръководството на учителите Вогел и Стот. Тя започва да организира евритмични групи в страната и първата такава е съставена от членовете на антропософското дружество в Стара Загора, регистрирано през май 1991 г. Първото представление от групово и солово изпълнение, с цветни евритмични костюми, на сцената на читалище “Климент Охридски” в Стара Загора, е през септември



1996 г., на Михаиловия празник. На събитието присъстват приятели от София, страната и за първи път с удивление наблюдават движенията на новото изкуство, на евритмията. Старозагорските ученици на Диана представят медитацията „О, Михаил, Победоносец“ с гласни звуци и пентаграма. Тази първоначална евритмична група, съставена от първото поколение антропософи в Стара Загора, продължава работата си в продължение на 12 години с прекъсвания и на всеки празник изнася своята евритмична програма, което винаги създава духовна атмосфера.

През 1996 и 1997 г. Диана организира първите курсове и представя упражнения с медни жезли, в група от антропософи в София, последвано от първото евритмично обучение в група във Варна. След като завършва педагогическа евритмия в Емерсон колеж, от 1998 до 2000 г. тя живее и работи в София като начален учител, с цел представяне на евритмията и организиране на курсове за начинаещи в артистични школи в НДК, НАТФИЗ, "Сълза и смях", евритмичен курс в галерия "Дечко Узунов", индивидуални обучения и детски начални класове. В този първоначален период организирането и провеждането на занимания по евритмия се случва при много трудните условия на началото на прехода. Но затова пък с много желание, ентузиазъм и грижа повече хора да се докоснат до новото изкуство на движение, свързано с Антропософията.

През лятото на 1998 г. е представено на голяма сцена в София, а след това и на сцена в читалището в Стара Загора, дипломното представление на Берлинското евритмично училище. Залите са изпълнени с развълнувани зрители, дошли да видят първото представление на музикална и говорна евритмия в България, от евритмичен ансамбъл, с костюми и осветление, макар и от дипломирани студенти от Берлин.

През май 2000 г. Диана участва в организирането на първата международна валдорфска конференция от Гьоте институт и Министерството на образованието, където евритмията е представена пред група от директори на училища и много други участници от цялата страна. Представено е и солово изпълнение на евритмията, на българска музика, в Музикалната академия, с любезното съдействие и изпълнение на орган на проф. Нева Кръстева.

След основаването на Антропософското общество в България през септември 2001 г. и учредителната конференция през април 2002 г. започва нов етап в развитието на евритмията в страната. На тази запомняща се конференция присъстват членовете на Форщанда Сергей Прокофиев, Вирджиния Сийз и Ханс Хаслер, но и няколко български евритмисти с представяне на евритмия, които по-късно разгръщат своята дейност.

Започва движение на български антропософи, които

се завръщат по време на и след евритмичното си обучение в различни школи и академии в Европа, и започват своите евритмични инициативи на родна земя. В този период има посещения и на чуждестранни евритмисти, които също запознават българите с евритмията в свои семинари, състояли се предимно в София.

Много важен принос и повратна точка за развитието на евритмията в България представляват многогодишните Валдорфските семинари в София и Варна в периода 2004-2021 г. Многобройни ентузиастични, предимно педагози, от цялата страна се запознават и се обучават във валдорфската педагогика и антропософията, евритмията, изкуствата. Тук се развива и първото системно и задълбочено обучение по евритмия, в тематични модули, на многобройните участници в семинарите, които пренасят импулса по родните си места в цялата страна. Преподават Диана Демирева, Деян Димитров, Димитър Левашки, евритмисти от чужбина и др.

Вдъхновени от евритмията, някои от участниците продължават практикуването на евритмията в нови инициативи и евритмични задълбочени обучения и проекти, в което се включват и нови желаещи. За тези инициативи, проекти, обучения, семинари и дейността на още значими български евритмисти ще разкажем в следващи публикации на страниците на вестника. Тази статия отбелязва първите стъпки на евритмията в България с надежда да се проследи цялата хронология на представянето и въвеждането на евритмията като органично и духовно изкуство на движението.

С най-голямо уважение и признателност за дългогодишната им евритмична работа у нас и в чужбина ще изброим с гордост имената на известни нам български евритмисти: Теменуга Станева-Кьопке, Диана Демирева, Розалина Константинова, Леда Бисерова, Галина Бертелсен, Бениамин Стоицев, Пламен Генев, Александър Александров, Деян Димитров, Димитър и Росица Левашки, Лиляна Иванова, Дарина Лазарова, Мирослава Вахраам и всички други, на които не можем да назовем имената, с призив да разкажат своята история за срещата с евритмията.

Цветя Мишкова



В тази статия, публикувана на 10 декември 1996 г., във вестник "Стара Загора" новинари, за първи път в българския печат е представена евритмията: нейната същност и роля в етерното тяло, нейното значение и приложение, както и евритмията като изкуство. Автор и снимка - Диана Демирева-Миул. Ето и някои цитати от статията:

"Основното в евритмията не е заложено в красотата на тялото, а в това да го ползваме като свършен и здрав инструмент. Ние позволяваме на цялото си същество, тяло и съзнание, да се проникне от звуците на словото и музиката, от цветовете, динамиката на правата и кривата линия, от жестовете на зодиака и планетите, така че нашият жест и пространството около нас да станат живи и изпълнени с елементите на евритмията."



Езикът на идеите - говоримият език, Езикът на чувствата - музиката, Езикът на волята - евритмията. Рудолф Щайнер

“В съвременната българска ситуация евритмията помага за преодоляване на стреса и депресията, за възможване на ежедневните материални трудности. Малкото светлина, която можем да прекараме в днешния мрак и хаос, има неоценимо значение за трансформирането на живота и възобновяването на жизнените сили. Тази година за първи път в България се положиха основите на

евритмията. В Стара Загора е сформирана група от желаещи редовно да се занимават с евритмия, периодично се правят и малки представления. Индивидуалната работа се осъществява в частни уроци. Заниманията са час, час и половина, два пъти седмично.“

Диана Демирева-Мюл

Израснах в Стара Загора. Като ученик, рисувах с голямо удоволствие и мечтаех да стана художник. След като завърших девети клас, семейството ми се премести в Англия, където майка ми започна работа като валдорфски учител. Посещавах валдорфско училище в Глостър, където два пъти седмично имахме редовен час по евритмия. По време на четирите години, в които живяхме в Англия често посещавах лекции на антропософски теми, както и евритмични представления и театрални пиеси. Все още се увличам по изкуство и особено се интересувам от психологическото въздействие на формите и пропорциите върху човека в архитектурата. Макар че исках да стана архитект, разбрах, че само евритмията истински би могла да ми разкрие тайните, криещи се във формите и пропорциите. В края на 12-ти клас взех решение да уча евритмия и след това – архитектура. Планът ми беше да придобия дълбоко познание за въздействието на формите и движението, и да го приложа по-късно в архитектурата. За мое голямо разочарование, отказаха да ми дадат студентска виза за Америка, където бях приет да уча евритмия. Една година по-късно, след неочаквани поврати на съдбата, се оказах в Германия – в антропософския колеж „Аланус хохшуле“ в Алфтер, близо до Бон. Там следвах една година архитектура и четири години евритмия. Още в първите месеци на обучението ми по евритмия така се вдъхнових от това изкуство, че реших да стана евритмист. Няколко ме-

Деян Димитров е дългогодишен преподавател по евритмия във Валдорфски училища в Германия, участник в евритмичен ансамбъл в Гьотеанума, водещ на многобройни курсове и семинари по първоначална евритмия за начинаещи в България.

сеца преди дипломирането ми се ожених. Съпругата ми е актриса, която се занимава и с говорно формиране. През следващите 12 години – търсейки изкуството и себе си – ние живяхме в Бон, след това в Хамбург, Лайпциг, Стара Загора и накрая в Льорах. В различните градове от нашето семей-

но пътешествие работях като валдорфски учител по евритмия. Преподавах едновременно в три валдорфски училища, едното от които е за деца със специални потребности.

Какво е евритмията? Според Рудолф Щайнер, взаимоотношението между телата на човека е започнало бавно да се променя. Етерното тяло постепенно разхлабва връзката си с физическото. В хода на това развитие, човешките същества започват да развиват нови способности. В бъдеще ще има все повече хора, които ще възприемат не само физическия, но и етерния свят около нас. Би могло да се каже, че възникването на новото изкуство за движение, евритмията, е едно от многото явления в човечеството, които сочат към тези промени. Почнат ли хората да възприемат живота по нов начин, те ще имат нужда от нови художествени средства, за да изразят душевните си изживявания. Изкуството винаги е имало мисията, използвайки земни средства, да изяви неземното. Евритмията използва видимите физически движения, за да покаже невидимите етерни явления.

Деян Димитров
24 юли 2012 г.

НОВ ИМПУЛС В СОФИЯ

През далечната 1993 г. срещнах Евритмията първо в лечебната ѝ форма, по време на работата си като лекар ординатор във Видарклиникен, Ярна, Швеция. Оттогава знаех само едно: това е методът, който най-пълно и най-ясно разкрива човешката индивидуалност в движението, както боравейки със звука чрез словото, така и с тона чрез музиката. Тя дава възможност на душата да изрази и усети себе си в сложната взаимовръзка с останалите нива на многопластовата човешка структура, в пулсираща хармония. Независимо от това дали човек пресъздава едно творческо произведение или прави лечебно евритмични или душевно хигиенни упражнения, той има възможност да влезе в съприкосновение с най-ефирните и съкровени кътчета на своето същество, активния и съзнателен човешки Аз. Така вървейки по пътя на собственото си душевно търсене и задълбочавайки се в Духовната наука, Антропософия,

През последните години Валдорфското училище в София, под ръководството на Галина Бертелсен, се оформя като своеобразен евритмичен център, „жив евритмичен организъм“. За преподаването и организирането на обученията, семинари и представления разказва Галина Бертелсен.

Евритмията представлява един мощен лост, съвършен инструмент в тази практика. Рудолф Щайнер я нарича „любима дъщеря на Антропософията“, която дава на човечеството в нова форма древното мистериозно познание за връзката на човешкото същество с Космоса и Космическото Слово.

Така назря моментът, в който вече можах да се върна в Родината си по много естествен начин. Целта беше оформена и ясно светеща в съзнанието ми: през есента на 2018 г. в София се събра първата група А. Пет Модула на година в период от четири години, стъпка по стъпка участниците напредваха. Интересно е, че продължавахме вдъхновени и през периода на Covid. През есента на 2021 г. дори успяхме да стартираме Модулното Обучение на втората група Б. Така че през Май 2022 г. можахме да представим на заключителния Концерт двете групи: завършващата група А заедно със „зайците“ от

първа година - група Б. Неописуеми моменти на творческо вдъхновение и радост за всички! Група Б изпълни заключителния си концерт през Май 2025! Интересното е, че през тези години Евритмията успя не само да си проправи път в София, успяхме да отбележим и три 100 годишнини: сто години от създаването на Лечебната Евритмия през 1921 г.; сто години от Медитацията на Основополагащия камък 1923 г., Коледното събрание. А на Великден 1924 г. Рудолф Щайнер дава Евритмичните форми. Над тях работихме под ръководството на самия Стефан Хаслер, оглавяващ секцията по Евритмия и изящни изкуства в Гьотеанума, който лично дойде от Дорнах два пъти: през есента на 2023 г. и през Януари 2025 г.

Сто години от преминаването на Рудолф Щайнер в отвъдния свят на 30 Март 1925 г., на самата дата, представихме Евритмично самата Медитация на Основополагащия камък. Работейки над тази Медитация, заедно с Мария Щайнер и Евритмичната група на Гьотеанума, Рудолф Щайнер изтъква, че



Диана Демирева, Галина Бертелсен, Стефан Хаслер, Лиляна Иванова, Розалина Константинова - 2023 г.

създаването на това ново сценично изкуство, Евритмията се явява като една необходимост. А именно чрез нейните изразни средства единствено беше възможно представянето на сцена на мистериите творби и Медитации наложени от Духа на новото време! Нишката на нашия Евритмичен импулс в София продължава. Лиляна Иванова, която започна с първата Евритмична група през далечната 2018 г., замина и завърши в Англия цялото обучение в Peredur, с надграждане лечебна Евритмия. Сега провежда своята практика като дипломант във Валдорфското училище В София. Вече завършили участници от минали Модули поддържат пламъка и водят упражнения през две седмици. От Пролетта на 2026 г. ще започне събирането на нови участници и през есента на 2026 г., живот и здраве, ще

наберем нова трета Модулна група – В. Искам тук да благодаря от все сърце на всички последователи и участници в изграждането на този живо светец Евритмичен организъм.

Галина Бертелсен

Страниците за евритмията подготви Диана Демирева-Мюл

ГОВОРНОТО ФОРМИРАНЕ Е ИЗКУСТВО С ОДУХОТВОРЯВАЩО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

В начало бе Словото, и Словото бе у Бога, и Словото бе Бог. То в начало бе у Бога. Всичко чрез Него стана, и което е станало, нищо без Него не стана.“ Всичко е възникнало чрез Словото. Следователно в нашия говор има сили, които са творчески. И наистина до ден днешен всичко, което човек създава, първо бива помислено и изговорено, преди да се реализира или материализира в света. Но в Евангелието на Йоан не се казва „В началото бе мисълта“. Казва се: „В началото бе логосът.“ А значението на думата логос на гръцки е повече от значение на обикновена дума. Чрез своя Фауст Йохан Волфганг фон Гьоте превежда първите стихове на Йоановото Евангелие от Новия Завет. Фауст не възприема така написаното „В начало бе Словото“. Той така и не успява да оцени думата Слово и настоява да я преведе по различен начин. Започва с думата „Смисъл“, но тя не го удовлетворява изцяло, затова превежда Логос като „Сила“. Но и това не стига, ето защо накрая взема „Деяние“. И така Гьоте успява да ни даде една представа за богатството на думата „Логос“. Понеже Логос съдържа тези различни нива: Смисъл-Сила-Деяние. Всичко това е скрито в „Словото“. В ежедневието си всички ние можем да се насочим и да изследваме нашия говор на тези три различни нива. Смисълът може незабавно да бъде изживян.



Но как стои въпросът със силата на речта? Младите доста си играят с тази сила. Охотно и често се отдават на впечатленията, които тя им създава. На драго сърце впечатляват с нея и останалите. И в други взаимовръзки силата на говоренето може да бъде добре преживяна. За жалост тя бива бързо износена чрез политика и реклами, както и използвана като средство за целите на пропаганда. Какво можем да кажем за деянието? Къде в словото, в говора, аз изживявам деянието? От думите се раждат действията. Често обаче ние дори не осъществяваме връзка между думите и действията, произтичащи от тях. Да наблюдава това в ежедневието и да добие съзнателна представа за него – това е част от пътя на ученика. На тази основа стои говорното формиране. То би желало да направи онези древни сили на речта отново достъпни за преживяване, за да можем ние отново да развием съзнание за мощта и за богатството на говора. Когато имаме достъп до пространството на речта, преживяваме етерното, елементалното у нея – изживяваме взаимодействието на макро- и микрокосмоса, както и вдъхновяващия дух на говора. Освен това в социалния живот ние преживяваме обмен в разговора и слушането, когато общуваме един с друг. Нашата реч се нуждае от тялото ни и нашето тяло се нуждае от оживява-

вяване връзка между думите и действията, произтичащи от тях. Да наблюдава това в ежедневието и да добие съзнателна представа за него – това е част от пътя на ученика. На тази основа стои говорното формиране. То би желало да направи онези древни сили на речта отново достъпни за преживяване, за да можем ние отново да развием съзнание за мощта и за богатството на говора. Когато имаме достъп до пространството на речта, преживяваме етерното, елементалното у нея – изживяваме взаимодействието на макро- и микрокосмоса, както и вдъхновяващия дух на говора. Освен това в социалния живот ние преживяваме обмен в разговора и слушането, когато общуваме един с друг. Нашата реч се нуждае от тялото ни и нашето тяло се нуждае от оживява-

щата го реч. Както при пеенето, съзнателното говорене променя дишането и по този начин оживява целия организъм. Да, със своите изследвания мнозина лекари са доказали, че нашата кръв се пречиства чрез определени говорни упражнения. Затова говорното формиране съществува и като вид терапия, както лечебната Евритмия. При това с него не се работи, както в логопедията, само върху правилната артикулация на звуковете. В говорното формиране самите звукове се превръщат в лековити сили при различни болестни профили, състояния. Речта е и съществен инструмент за укрепването на нашия Аз. Как осигуряваме достъпа си до духовното? Чрез речта, чрез общуването – чрез изкуство, поезия, предчувствие за невидимото. Поетичният дух на речта прави мисленето ни пластично. Той му дава дълбочина и го разширява, дава му многоизмерност, вместо линейност. В приложното говорно изкуство ние изграждаме сили и органи на възприятие, които ни свързват с космични и елементални мирови сили. Така аз стоя между небето и земята като човек, владеещ говора – посредник между световите, между Духа и Земята, Уран и Гея. Преди е имало мистерийни центрове, в които посветените са общували с духовния свят и Сътворението. Днес в наши ръце е да използваме възможностите, които имаме, за да станем съзнателни за този свят. В съвременното ние можем да черпим от разкритата мистерийна мъдрост, не на последно място и благодарение на Рудолф Щайнер – да си изработим нови способности и по този начин да станем свободни, но едновременно с това и свързани със самите себе си и със света, който ни заобикаля. Наша отговорност е да използваме това богатство и да работим с него. Говорното формиране е изкуство, което, от една страна чрез

практическа работа, тренира способности и възприятия, а от друга страна има голямо одухотворяващо въздействие, подготвя силите ни за изразяване и цялостно ни намества в живота. Инициативата за самото говорно формиране идва от Рудолф Щайнер, но то се доразработва и доразвива от г-жа др. Мари Щайнер. Тя обучава първите говорители на Гьотеанума в Дорнах и прави няколко турнета из цяла Европа с един голям и доста успешен хор. И до днес това говорно изкуство се преподава в университетите на множество страни по света и на различни езици. Специалистите от тази сфера служат като рецитатори в сценичната Евритмия, като учители и терапевти във валдорфски училища и клиники. Много от тях са специализирали театрална педагогика и работят като режисьори на училищни пиеси. По традиция във валдорфските училища в осми и в дванадесети клас учениците изнасят театрално представление като част от кулминацията на учебната година. Аз самата следвах говорно формиране и актьорско майсторство в университета Аланус, в Алфтер/Бон, и оттогава работя в най-различни сфери с това изкуство. През последните десет години се занимавах основно с много продукции на сцената на Гьотеанума. Към този момент съм съ-режисьор в Гьотеановия „Фауст“, чиято премиера предстои сега през есента. Повече информация можете да намерите на: <https://www.faust.jetzt/> От лятото на 2022 година живея със семейството си в Стара Загора, а от една година насам предлагам уъркшопи за говорно формиране в София. При интерес, моля обърнете се към редакцията на вестника.

Изабел Фортан-Димитрова

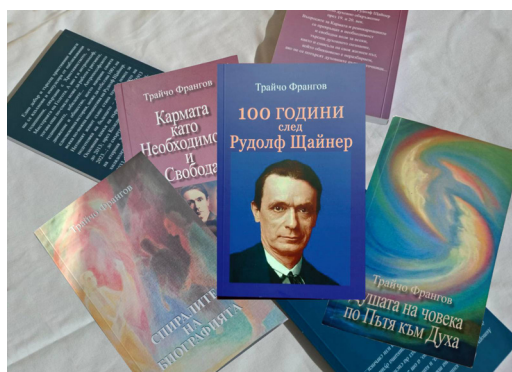
НОВИ КНИГИ

НОВИ КНИГИ

НОВИ КНИГИ

ЕДНО ТЪРЖЕСТВО НА СВОБОДНИЯ ТВОРЧЕСКИ ДУХ

Миналия месец излезе от печат една специална книга, която не трябва да бъде пропусната. Това е шестата книга на д-р Франгов със заглавие „100 години след Рудолф Щайнер“. Никак не е задължително, но е много добре за читателя да е запознат с първите пет книги на същия автор, ако наистина се стреми да улови всяко послание на последната му книга. Защото голяма част от разгледаните теми в книгите издадени преди 2019 г, са намерили своето развитие и продължение в „100 години след Щайнер“. Тематичната еволюция в тези пет книги води от първите стъпки на Душата към Духа до осъзнаването на връзката между кармата, необходимостта и свободата. И също не е задължително да се познават фундаменталните произведения на Рудолф Щайнер, защото „100 години след Щайнер“ е само за читатели, които искат да знаят всичко за човешката същност, за мировите ритми, за цялото медитативно богатство оставено от Р. Щайнер, за реинкарнационните закономерности, за кармичните връзки, за космическите причини, по-



ради които се случват събитията, както и за читатели, на които не липсва смелостта да правят самостоятелни духовни изследвания, ако имат достатъчно познания.

Всички срещи с книгите, които попадат в ръцете ни, са съдбовни срещи, дори и с онези, които веднага или по-късно отхвърляме. Но понякога се случва да се разминем с една книга, за която дълго съжаляваме и се чувстваме оцетени, ако не я намерим. А тази книга е точно такава. Нейните послания се настаняват трайно в душите ни и си осигуряват най-продължително присъствие в размислите ни. В този сборник от вече изнесени лекции темите и подтемите са безбройни, сложно събрани и разклоняващи се. Читателят трябва да се пребори с мисълта, че не е достатъчно подготвен за разкодирането на изобилието от знаци, с които авторът му позволява да изживее онези духовни истини, в които той сам може да се убеди. Лесно можем да открием, че времето е главен герой във всяка лекция, а пътуването между времената е средството тя да

бъде превърната в светогледна провокация към читателя. Авторът щедро му подарява своята интелектуалната свобода, разказвайки с голяма компетентност за ритмите, които не умират с физическото тяло, а продължават да го водят в духовния свят, но само когато те станат и ритми на неговия Аз. В духовната си работа с цифрите този автор начертава своя собствена траектория и продължава да разкрива нови хоризонти. Читателят, който познава предишното му творчество, знае, че най-успешните опити на този автор са в областта на мисловните връзки между датите и събитията, които са изложени във втората му лекция. А на всяка следваща страница могат да бъдат намерени многобройните медитативни текстове, които водят до централното място на Медитацията на Основополагащия Камък в цялото духовно наследство на Рудолф Щайнер. Няма съмнение, че за тази медитация може да се говори така, само когато един толкова богат и продължителен опит стане изказуем с думи. С третата лекция читателят се чувства поканен в това, което Рудолф Щайнер нарича празник на познанието, където всяко прозрение е послание до истински устремението към духовната наука души, търсещи смисъла на откровението. А читателското безразличие е единственото препятствие по пътя към откриването на смисъла на тези прозрения.

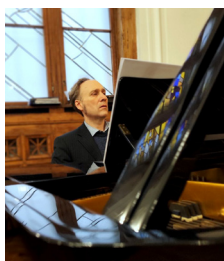
Тези откровения са още по-наситени в лекцията за Мистериите драми и цикъла в Торки. За изнасянето на такава лекция е необходим много по-голям кураж, защото никак не е лесно да се говори точно за този шедевър на Рудолф Щайнер. Четенето на тези драми продължава да отваря нови пътища за разбирането на другите му произведения. Тук се оказваме поканени и насърчавани да търсим за себе си един архетип в някой от героите и да откриваме онези духовни истини, които могат да достигнат до нас само със средствата на изкуството. Изненадващо е, че можем да се запознаем отново с познатите герои и в процеса на четенето постоянно да откриваме нова неочаквана страница. След поредното прочитане на всяка драма започваме да разбираме, че нещо много съществено сме пропуснали преди това. И заедно с откритието, че от Мистериите драми идват толкова много въпроси и отговори, ни се разкрива и смисълът на постоянното търсене на отговорите, връзките и новите въпроси, възникващи от тях. Но все още не ни е напълно ясна собствената ни читателска роля. А в лекция от август 1910 г. Рудолф Щайнер казва, че не е толкова важно това, че Микеланджело и Рафаел са нарисували своите картини, колкото това, че има човешки сърца, които са ги приели. Затова е толкова решаваща ролята на читателя в този случай, но тя може да се окаже успешна само дотолкова, доколкото читателят осъзнава, че по пътя на духовното познание не се стига изведнъж до духовните истини и че търсенето винаги

продължава.

Идеята за свободата прекосява цялата книга, но в последната лекция е изведена на преден план. В тази лекция стоят въпросите за границите на непредвидимостта на събитията и за степента, в която земният живот е изчислим и предсказуем. И това ни доближава до духовната необходимост, от която получаваме неразбираемата за другите свобода. От нея става ясно, че когато човек целенасочено търси връзката, той винаги я намира, въпреки че тя не винаги е лесно разбираема. Четейки последната лекция, ние започваме да търсим онези примери в нашия живот, които ни показват, че антропософските дела са духовно необходими, а на земен план са свободни дела. Независимо от това дали ще стигнем до смисъла на тази последна лекция, ние започваме да виждаме как във всяка от събраните лекции на този сборник тържествува силата на свободния творчески дух. И забелязваме, че авторът успява да подари не само истинско познание, но и да посочи конкретната връзка с произнесените духовни истини. Участвайки в различни антропософски събития, ние сме били свидетели на самото изграждане на тези лекции в процеса на живото слово и знаем, че всяка находка не е случайна и не е изключение.

Отдавна знаем, че ни предстои да търсим как сме били свързани с Рудолф Щайнер и, четейки тази книга, се добираме до твърде точна представа за това как можем да изграждаме връзките си с него отсега нататък, и може би това търсене е най-вдъхновяващата част от целия ни духовен път. А такива открития могат да окрилят душевния ни устрем към свободата и наистина да ни направят свободни. Когато това се окаже постижимо за читателя, тази книга прераства от нивото на литературно произведение във видимо и значимо дело. Защото можем да предполагаем, че точно такива книги и точно такива дела днес очаква от нас Михаил. Четейки последните страници, започваме да се изненадваме от разширените си познавателни способности и се чудим как сме стигнали до там. Със своята енциклопедичност авторът досега ни е водил, оставайки незабележим. А както добре знаем, едно творческо произведение става толкова по-значимо, колкото по-незабележим остава авторът. Следвайки неговите мисловни пътеки, ние можем да потърсим духовните учители, които също са останали невидими, и можем да се опитаме да открием какви кармични възли имаме да разрешаваме, и какво трябва да изравняваме в кармата. Но не съществуват универсални въпроси, пред които да се изправим. Всеки читател е провокиран в различна степен и всеки е пропуснал от съдържанието точно онова, до което не може да достигне засега.

Веселина Велкова



МУЗИКА ЗА СВОБОДНИ ХОРА

В края на януари и началото на февруари, Шефен Хартман (Германия) за пети път гостува в България. Той е вече добре познат сред българската аудитория като интригуващ лектор и виртуозен концертен изпълнител. Шефен Хартман

следва вътрешния медитативен път, основан на Антропософията, пише есета и книги по важни теми, свързани с антропософската духовна наука, медитацията и музиката, ръководител е на клон на Рудолф Щайнер Хаус Хамбург на Антропософ-

ското дружество от 2012 г. и е новатор е в областта на съвременното музикално образование. Гостуването се състоя по покана на Даниел Захариев (Антропософски кръг „Изис-София“).

Първата среща с аудиторията беше на 30 януари в лекция с музика и дискусия на тема: „Мисията на Рудолф Щайнер и Ита Вегман за човечеството“, посветена на кармичния им път. Харман проследи шест превъплъщения на тези две велики личности, които преминават през времето отново и отново заедно. Достигайки до последното, в което целият живот на Щайнер е път на саможертване – той е дал всичко възможно на човечеството. А на хората ще са необходими още много инкарнации, за да го осъзнаят.

Валдорфското училище „Проф. Николай Райнов“ беше любезен домакин и на второто събитие с Шефен Хартман, на 31 януари, а именно едnodневен семинар на тема: „Философия на свободата“ от Рудолф Щайнер. Тук прозвуча музикална версия на едноименното произведение, композирана от Хартман - за пеене, пиано и говор, вграждайки от всяка глава на „Философията на свободата“ по едно изречение. Слушателите можеха да получат едно различно възприятие и медитативно обръщане към живите мисли на този фундаментален антропософски труд. Хартман винаги вълнува със своя не толкова традиционен, но изключително въздействащ начин за разгръщане на темите. Включвайки музика и медитации в своите лекции, води до едно задълбочено преживяване и разкриване на връзките с духовния свят, повеждайки слушателите по стъпките на едно вътрешно пътешествие към истината и смисъла.

В следващите редове могат да бъдат прочетени отговорите на Шефен Хартман на няколко въпроса, възникнали по време на срещата.

В своята лекция „Мисията на Рудолф Щайнер и Ита Вегман за човечеството“ говорихте за едно изказване на Щайнер, в което казва, че ако времената някога станат много мрачни, тежки, материалистични, ще бъде достатъчно на земята да има 12 човека, проникнати от духа, за да бъде спасено човечеството. И после споменахте, че също е говорил за честни антропософи. В тази връзка призивът към аудиторията беше всеки да погледне навътре в себе си и да направи тази самопроверка. Бихте ли разяснили малко повече в тази посока? Как би могло това да се случи?

Хартман: Например, човек работи с Антропософията и се занимава с нея, но иска да има успех в света. Човек иска да бъде признат от университета, или пък от СЗО и прави компромиси, отслабва антропософската субстанция. Казва: „О, ние трябва да вървим в крак с времето, искаме да бъдем част от света“. Тук, в този смисъл Щайнер е бил много строг. Това са неговите думи, след Коледното събрание е казал: „Това трябва да спре!“. И той директно е говорил, че антропософите не трябва да се боят действително да ударят в ариманичното, да се сблъскат с него, човек не бива да се страхува, че самият ще бъде наранен. Всеки трябва да си зададе въпроса към себе си: „Колко сериозно вземам това предвид?“. Има едно разтърсващо твърдение. Пред дърводелската работилница до Гьотеанума е имало едно крушово

дърво и пейка около дървото. И Рудолф Щайнер е казал: „Когато отново дойда, на тази пейка ще се съберат всички хора, които са ми верни“.

Отново в лекцията споменахте, че сега точно е времето, в което хората да се стремят и събират в духовни общности, превръщащи се в съдове на Граала, в които духовния свят да „излива“ съдържание. Но сега е и време на индивидуализация, хората трудно се събират в единомислие. Може ли да дадете напътствия за този важен процес?

Хартман: Аз мисля, че има нужда от двете – ние трябва и да работим върху себе си. Но много хора днес имат такива проблеми и просто не могат да излязат от това. Имат нужда да получат терапевтична или приятелска помощ отвън. Същевременно, когато се влезе в група, също възникват големи проблеми. Тогава отново трябва да се влезе в самотата и да си починеш от групата - нещо като махало. Но аз си мисля, че добрите духовни същества ни помагат, когато в една група успеем добре да се свържем. Това мога да го възприема. Сега съм за пети път в България и имам усещането, че израства една субстанция. Това е веднъж в годината, но ритъм и нещо расте.

Още малко в тази посока. Вчера споменахте за етерния интернет и възможността хората да се свързват по един друг, нефизически начин. Това е нещо ново и по мое мнение е нужно да се говори, че такава промяна и възможност съществуват. Може ли малко повече ясно-та в подкрепа на това твърдение?

Хартман: Етерният интернет за мен се свързва с духовния Гьотеанум. В етерния свят Гьотеанумът е реалност. Но не е свързан с едно физическо място. Защото когато антропософите работят добре помежду си, може към тях да се добави и етерният, и духовният Гьотеанум. Чрез пожара на първия Гьотеанум, неговата същност преминава в етерния свят и там може да бъде намерен. Разбира се, Михаил също е там, както и Видар, също много елементални същества и, разбира се, много човешки души. И с това ние можем вътрешно да се свързваме с тях. Всъщност, връзката се осъществява чрез добрата воля. И е важно да се говори за това. Защото хората наистина са обсебени от дигиталния свят и интернет. Аз съвсем съзнателно говоря за етерния интернет, но всъщност се разбират съдбовните връзки между хората.

При вас подходът към духовната наука е много интересно преплетен от изследователски дух, музика, феноменология, преживяване през музика. Ще бъде интересно за читателите на „Антропософски вест“ да научат нещо повече за новите начинания, вълнения, изследвания или нещо, което предстои във вашите дейности.

Хартман: Принципно бъдещите планове в някакъв смисъл са малко като тайна. Но аз композирах една музика за историята на Граала и върху четирите срещи на Парсифар със Сигуне. Утре в концерта ще изсвири две пиеси от това произведение. Може би в бъдеще, другата година, да работим по тази тема за Светия Граал и Парсифал. Аз мисля, че това би било една много добра работа. Можем да поми-

слим за това, тъй като целият въпрос е свързан с преобразуването на злото.

На 1 февруари Шефен Хартман изнесе концерт с пиано, в залата на ЕМЕЦ Д-р Лонг. Надсловът беше: „Музика за свободни хора“. По време на концерта прозвучаха Голдберг вариации, BWV 988, сол мажор, на Йохан Себастиан Бах и произведения на Шефен Хартман. Слушателите имаха възможност да се потопят и да преживеят през музиката един своеобразен диалог на миналото и настоящето. Хартман из-

пълни своите произведения: Епилог към „Философия на свободата“ (2024), „Музиката на Граала“ (2025), „В моята аура аз виждам“ (2024). И като че ли дори природните духове се включиха в атмосферата на това събитие. В този неделен ден снеговалежът в София покри земята с бяла покривка и създаде едно съвсем различно от обичайното настроение, което беше в синхрон с чистите преживявания по време на концерта - с музика, свързваща физическия и духовния свят.

Цвета Мишкова

превод *Катя Белопитова*

ЗАДАЧИТЕ НА МАЛКИТЕ НАРОДИ

В светлината на Михаил ще разгледаме задачите на малките народи, но първо трябва да разберем какво е голям народ и какво е малък народ. Малък народ е, например, финландският. Българският народ също не е голям народ, Грузия също е един от малките народи, но има малки народи, които си мислят, че са големи народи. Сърбите са малък народ, но си мислят, че са голям народ. По-лесно е да се говори за големите народи като САЩ, Британия, Франция, Италия, Русия, Полша, Украйна. Когато се стигне до 20 милиона и повече, става ясно, че това не е малък народ, а голям. Нашето разглеждане е насочено към това дали един народ нараства равномерно или се свива. Броят на населението в България непрекъснато намалява. Населението на Финландия почти постоянно е с тенденция на нарастване. А населението на Швейцария наистина постоянно нараства всяка година с около 100 000 човека. Когато ходех на училище, ние учехме, че населението на Швейцария е 5 милиона, но сега в Швейцария живеят над 9 милиона. Такова е нарастването от времето на моето детство досега. Консервативните кръгове се безпокоят от това нарастване и искат да направят всичко възможно то да не достига повече от 10 милиона.

Можем да погледнем на малките народи и от друга гледна точка. Какъв дял имат чужденците в този народ? През 1987г. аз отидох във Финландия за кратко, и тогава процентът на чужденците беше малко над 0,5%. Сега той е някъде около 3%. Това означава, че финландският народ е един почти затворен народ. Почти всички жители на тази държава принадлежат на една народност. Ние разграничаваме такива народи по това дали някой е получил гражданство в съответната държава. Например, в Швейцария 27% от жителите нямат швейцарски паспорт. Това е един много смесен народ, в който всички сънародници са се обединили и хора от различни народи живеят в Швейцария. Наистина, съществуват държави, в които е съвсем нормално да се говори на повече от един език. Ако правилно съм ориентиран, в България поне 8% от населението говори турски.

За всички малки народи е характерна готовността да учат други езици. Тази готовност

е много по-голяма, отколкото в големите народи, което означава, че с езиковия дух ние възприемаме едно различно светоусещане, различно разглеждане, различен начин на мислене. И сега аз искам да ви покажа на базата на няколко езикови примера колко различни могат да бъдат възприятията, усещанията и начините на мислене. Има много езици, в

които много ясно се разграничават женският и мъжкият род: той и тя. Но има такива езици, в които не се прави такова разграничаване. Когато се говори за друг човек, въобще не се знае дали става дума за мъж или жена. Не се знае дали това е момче или момиче. Финландският, например, е такъв, грузинският също. В тези два езика не съществува категорията род. И сега си представете какво трябва да е нашето усещане, ако сме в народ, където се прави разграничение между родовете. Когато чуем нещо, ние много добре знаем дали се говори за него или за нея и какво означава това. Когато такова разграничаване липсва, говорим просто за един човек и не знаем дали е мъж или жена. Това е само един пример.

В някои езици усещаме какво означава да говорим за много или за малко. На немски е напълно еднозначно казано: една къща, две къщи, три къщи. А този, който говори руски, знае, че се казва: една къща, две къщи, три къщи, четири къщи, но при пет вече имаме друга дума и когато станат пет, изведнъж се използва другата дума. Веднага идва усещането, че когато говорим за две, три и четири, това не е много, но пет къщи изведнъж стават много. В тази дума има едно загатване, че говорим за много. А пък във финландския език едно, две и три остават в единствено число. И трите са в единствено число. Виждате за колко банални неща става дума и колко различно е усещането в съответните езици. Това е съвсем различно усещане. При глаголите в руския език, винаги трябва да знаете дали едно действие е завършено или още не е завършено. И в българския е така. За нас е разбираемо от само себе си, дали едно действие е завършено или не е завършено, но когато човек идва от друго езиково пространство, вижда, че не е точно така, и трябва истински да се научи да употребява глаголите.

Една съществена разлика е делението на езиците на аналитични и синтетични. На немски се казва къщата и в къщата. От това правим две части. Но когато кажа в моята къща, вече има три части. Въпреки всичко става дума за едно цяло. В финландския това е една единствена дума. На финландски къщата е далос. А далоса е вътре в къщата. Когато се каже далосани, това е една цялост и означава в моята къща. Далосани е в моята къща. Това е едно единствено качество. Този език е синтетичен, различните понятия се обединяват в една дума. А в грузинския език човек не може дори да си го представи. Във всяка дума могат да се поставят до четири представки и до четири наставки. Съществу-

ват такива съставни дума, в които всяка от тези съставни части означава нещо различно, има собствено значение, когато се образува тази цялост от шест части.

Най-екстремно е развитието в английския, където всичко е разделено на малки части. Това означава, че езикът е структуриран по съвсем по-друг начин и въздейства аналитично изграждащо. Той е аналитично разделен, заради един съвсем по-друг начин на мислене. Същественото разграничаване тук става в зависимост от различните диалекти, които езикът съдържа. Вчера подчертах колко различен е немският език. Нямам представа колко силни са отделните диалекти в българския език. Ние също имаме диалекти, в които е трудно да се разбере за какво става дума, но най-екстремното, което знам, е, че от Смоленск до Владивосток руският е един същ и има минимални разлики. Това говори нещо за един народ и означава, че там въздействат сили, които преодоляват разликите, които правят единството на народа.

Някъде другаде действат сили, които разделят различните части, не обединяват и не унифицират. А това означава, че тук действат луциферическите сили, които във всяка област, където се създава диалект, оставят чувството, че са много специални, много различни от другите, много особени. Когато бях малък ученик, основното училище до пети клас беше в нашето село, но училището от пети до осми клас вече беше за десет общини, беше едно общо училище. Там по диалекта на децата, можехме да разпознаем от кое място идваха те и от кои от общини бяха. Можете ли да си представите, че само на десет километра по-нататък вече се говореше друг език? Сега вече не е точно така, но тогава дори в Базел в отделните квартали на града се говореше на различни езици.

Виждате колко различни са диалектите и аз мисля, че това е много силно свързано с въпроса за малките народи. В хората е изградено едно по-високо самочувствие и те си казват: „Сега ние сме тук и сме една малка общност, но имаме високо самочувствие. Това сме ние.“ Аз вече ви споменах, че в малките народи съществува по-голяма готовност да учат чужди езици. Ако в Англия зададете въпроса кой може да говори чужд език, ще видите, че не може почти никой. Англичанинът казва: Аз говоря английски, защото аз съм човек. Човекът говори английски! Какво означава човек, който говори английски? Това, че е човек. И щом е човек, той говори английски. Аз малко преувеличавам, но все пак е това. Англоговорящият очаква като нещо разбираемо от само себе си, че всички останали ще говорят английски, за да се разберат с него. В САЩ е горе-долу същото, но има едно предизвикателство, защото нараства населението, което говори испански. Това е едно предизвикателство, с което САЩ почти не може да се справи.

Но каква е задачата на малките народи? Най-същественото е, че малките народи са защитени от възможността да се занимават с голямата политика, защитени са от изкушението да правят голяма политика. САЩ, Великобритания, Русия, Китай, това са страни, които наистина непрекъснато се изкушават да се занимават с голямата политика. Но историята показва, че понякога дори и малките народи са

били подлагани на такова изкушение. Имало е едно време, когато е съществувало дори и Великото Българско царство. За българския народ това наистина е било огромното изкушение да бъде велика сила. В историята на Финландия има много кратък период, когато много финландци си мислят, че могат да образуват едно голямо царство. Това са били само три години по време на Втората световна война, между 1941 и 1944 г. Швейцария също веднъж е била подложена на такова изкушение и е имала собствени колонии. Това време е било преди повече от 500, между 1450 и 1515 г, когато Швейцария е изгубила една голяма битка. Тя я губи тотално и тази загуба изтрива всякакви идеи за величие.

Така че за малките народи остава една обща задача. Аз мисля, че малките народи имат задачата да служат като посредници между големите народи. Това посредничество е установяване на контакти и връзки. Сега говоря за Швейцария. Може би вие сте проследили какво се случи между САЩ, Украйна и Русия. В сряда САЩ предложиха един план за мир, който беше разработен от двама души. Това е един напълно нереалистичен план за мир. Дватама дори не са разговаряли нито с тези страни, нито с ЕС. Този план е абсолютно нереалистичен, но се упражнява натиск върху Украйна да се съгласи с този абсурден план. А днес представителите на Украйна и САЩ са седнали на масата на преговорите в Женева. За няколко дни едно посредничество доведе до съгласието на представителите на тези страни да седнат на една маса. И вие знаете, че главното седалище на ООН е в Ню Йорк, но второто седалище е в Швейцария, в Женева. Седалищата на много международни организации се намират в Швейцария. Дори си представете, че международният съюз на всички пощенски станции се намира в Швейцария. И аз мисля, че това е причината Гютеанумът да се намира в Швейцария. Със сигурност знам, че ако Гютеанумът не беше в Швейцария, а в Мюнхен, каквото беше първоначалното намерение, днес той вече нямаше да съществува. Аз не съм много горд заради Швейцария и не затова говоря тези неща. Швейцария има редица проблеми, които са свързани с парите.

Друг пример е Финландия. Понякога тя успява да посредничи за известно време между Русия и западните страни. Сега това не е точно така, но имаше десетилетия, когато съществуваше Желязната завеса и тя помагаше да се осъществяват контактите между западна Европа и Русия. В историята има и примери, когато малки народи са определяли важни неща за цялата Земя, като например Португалия. Сега си представете един народ с един милион жители. Поради корабоплаването този малък народ заобикаля Южна Африка отдолу и се опитва да създава връзки между цяла Европа и всички тези народи до Индийския океан и новите земи. Португалия прави пътешествия за откриване на тези нови страни и осъществява контактите след това. Това са само един милион хора! И аз си мисля, че сега трябва да направим едно много важно разграничение между здравословната любов към родината, която наричаме патриотизъм, и шовинизма, и национализма. Всеки който е роден в определена страна, изпитва една специална привързаност и любов към нея и това може да се нарече патриотизъм, любов към

родината. Разбира се, това чувство може да бъде изострено до шовинизъм, което все още не означава войнственост. Тук имаме усещането, че ние сме по-добри от другите около нас, но все пак ги оставяме на мира да си живеят така. Но когато шовинизмът стане изострен и агресивен, той се превръща в национализъм. Понякога е възможно този национализъм въобще да не се отнася до народа, а да се отнася до езика. Това става много ясно в Русия, където битува една такава представа, че всички, които говорят руски, са част от Русия и че там е Русия. Идеята, която стои зад това е, че ние трябва да ги защитаваме тези, които говорят руски, но са в другите страни. В Естония, една трета от населението е рускоговорящо. В Латвия около 25% са рускоговорящи. И един от най-големите проблеми е Украйна. От друга страна, в Украйна възниква един национализъм на украинскоговорящите. Това не позволява да се приеме, че възниква такъв украински национализъм. Те просто отричат, че там не само живеят милиони хора, чийто роден език е руският, но те се възприемат като украинци и имат национално съзнание на украинци като част от този народ. Една от най-великите заблуди е, че националното усещане не се дължи на народността, а се дължи на езика. Това може да го прави и религията, но в един народ може да има различни религии, а хората да се чувстват заедно в тази народност. Това е трагедията в Босна и Херцеговина, където е католизмът на хърватите, православието на сърбите, мюсюлманството на босненците не позволяват на този народ да живее заедно, въпреки тези три религии.

До тук посочихме различните елементи, които внасят разделението и насъскват народите. От една страна това е езикът, който причинява разграничаване и разделение. От друга страна това са религиите. Можем да говорим и за това, че такова въздействие имат и диалектите, които пречат на практика тези отделни части на народите заедно да живеят мирно. А именно това е, което пречи на Духа на времето Михаил. Михаеличното е това, което се стреми върху цялата земя да царува Духът на Михаил, навсякъде един и същ по цялата земя. Няма български Михаил, няма грузински Михаил, въпреки че и в двете страни, които казах, наистина Михаил играе много голяма роля. Но този Михаил, който е Дух на времето от 1879 г, се стреми навсякъде да има един космополитичен дух, който да царува по цялата Земя. И вие виждате, че от това време, от 1879 г. много нови народи се смесиха и живеят заедно, съвместно. И също така, по това време възникнаха връзки между народи, които живеят в различни краища на целия свят. И сега аз мога да се обаждам по телефона или на WhatsApp на моите приятели в Австралия и да им изпращам съобщения. Тези съобщения пристигат в същия миг. Ние говорим едновременно и се свързваме на всички нива. В момента това е възможно, но важното и същественото е, че не става дума за външна връзка и за външни контакти. Става дума, че вътрешно се свързваме с хората от тези различни краища, възниква съзнанието за културата на другия, съзнанието за други народи, съзнанието за други езици. Това е Духът на Михаил. И оттук произлизат задачите на малките народи, които се намират между големите, посредничат, създават връзки осъществяват контакти,

което не означава, че се отказват или прехвалват своята собствена култура. Наистина, ние в Европа и на много други места в света трябва да се противопоставим на културата на САЩ, която е една икономическа култура. Голяма част от живота там е ориентирана към икономическата основа. Това беше и голямото изкушение за народите от Източна и Средна Европа след падането на Желязната завеса и след промените. Те се опитаха да въведат тази мощна американска икономика и тази зависимост. След падането на стената тази зависимост от Съветския съюз беше заменена със зависимостта от американската икономика. Това обаче трябва да бъде преодоляно не чрез борба, а чрез начина на действие на Михаил, чрез неговата сила. Рудолф Щайнер говори за това, че Духовете на народите са свързани и са обърнати към Христос. Ако това би продължило така, ако Духовете на народите бяха останали свързани с Христос, никога не би имало войни, народите биха живели съвсем мирно заедно. Две седмици след началото на Първата световна война, Рудолф Щайнер провежда един курс и дава една от неговите мантри, която сега ще ви я прочета:

*Ти, дух на Земята мое пространство,
Отвори на твоя век светлината
За душите, приютили Христос,
Така че в теб те мирно място да намерят,
Където славата Христова звучи
В чувствата човешки, отдадени на Христос.*

През за последните 20-25 години ние проведохме няколко конференции за Душата на Европа и това беше мантрата, с която започвахме и завършвахме. В Дорнах всяка година се събират представителите на Антропософското Общество и Трайчо Франгов е представител на България в нашето общество. Той участва от страна на България и винаги, когато се състоят тези срещи на представителите, винаги тази мантра ги придружава и се изрича там.

И тук има една много характерна особеност, която много дълго време не можех да различа за себе си, не можех да стигна до нея. Сега ще спомена, защото тя е свързана с изказванията на Рудолф Щайнер в различни лекции, ще ви я кажа като тема за размисъл на всеки един от вас. Той казва, че всеки от нас е свързан с Духа на народа само с днешното си съзнание. През нощта ние нямаме тази връзка с него, но през нощта имаме връзка с другите народностни духове. Имаме и двете връзки в нас самите, но едната е през нощта, а другата е през деня. А какво става след смъртта? След смъртта ние относително бързо се отделяме от нашия досегашен Дух на народа, освобождаваме се от него и продължаваме в духовните сфери вече без такава непосредствена връзка с народностния дух. И след като сме минали през Камалока ние вече нямаме връзка с него. По този начин ние изпитваме и относителността, релативността на връзката ни с нашия народностен дух. И по пътя си обратно към Земята в един момент ни се появяват въпросите за нашите родители, къде са те, в кой народностен дух ще се инкарнирам. Това означава, че по пътя обратно към Земята възникват въпросите: какви са моите родители, какви са моите праде-

ди, дали да бъде мъж или жена. Малко по-друг е въпросът за това дали аз ще си спомням за това. Но има много хора, които изведнъж усещат нещо познато, когато се срещнат с даден народ. А има и кармични взаимодействия, за които Рудолф Щайнер дава пример с японската война, където изпращат на гибел без всякакъв смисъл младите хора, които след смъртта си се обръщат срещу собствения си народ. Преди първата световна война в Австро-Унгария в отделни региони са живеели различни народи. И една от трагичните последици на тази война е, че днес всеки народ трябва да има собствена държава. Не е необходимо всеки народ да

бъде в отделна държава, защото народът е свързан с езика и с културата, а не с държавата. Многобройни хора са били изселени от техните територии, когато са били създадени националните държави. И тогава Германия е била пръсната в различни култури. А трагедията на настоящата война е в това, че всички ариманични сили правят всичко възможно тя да се подклажда.

Ханс Хаслер

23. 11. 2025 г. София

Превод: **Катя Белопитова**

Поглед към *Дас Гьотеанум*

В статия от списанието е описана накратко историята на американския гражданин Джеймс Лайнингер. На две годишна възраст детето било заведено от родителите си на посещение в един музей на авиацията. През следващите седмици детето станало неспокойно, стряскало се насън. На пет годишна възраст започнало да рисува стотици падащи самолети. Разказвало за самолетоносач „Натома“, за изстребител, на който летяло като пилот; твърдяло, че тогава се е казвало Джеймс, а негов близък приятел бил Джак. Родителите на детето направили справки в архивите и установили, че през Втората световна война в Тихия океан е патрулирал самолетоносач на име „Натома гей“. В списъка на екипажа открили пилот на име Джак Ларсон, все още жив. Бащата на детето се срещнал с него и научил, че през Март 1945 един пилот на име Джеймс Хъстън е загинал по време на полет.

Das Goetheanum

15/2025

Волфганг Гедике.

Основаването става през Септември 1922 пред 45 участници, пастори, теолози, студенти. Рудолф Щайнер си спомня: „Самият аз и досега считам за един от големите празници на моя живот това, което се случи в една малка зала в южното крило на Гьотеанума, там където по-късно избухна

пожарът на Първия Гьотеанум.“ Към предисторията на основаването влизат Първият младежки курс с 18 участници, и Вторият младежки курс със 107 участници, включително и шест жени. По отношение на последното Емил Бок остава с дълбоки съмнения до края на живота си. Рудолф Щайнер пръв извършва ритуала на Menschenweihehandlung, „посвещението на човека“. Облечен е в цивилни дрехи. После той благославя олтарните изображения, запалва свещите на светилника, а чрез жестове и думи благославя новите пастори. Най-напред той слага штолата около врата на Фридрих Рителмайер, облича го в казулата, извършва помазването, полагайки ръка върху главата му. Това е един вид Мойсеево дело; то ни напомня за Мойсей, който без да е свещеник, дава духовен сан на своя брат Аарон. В случая не е в сила „апостолското позоваване“, понеже „ритуалът на Християнската общност е нещо, което е получено непосредствено от духовния свят“. Когато по-късно Рителмайер ръкополага първите пастори на Християнската общност, Рудолф Щайнер през цялото време стои на първия ред, с лице към участниците, до олтара, и участва в ритуала, както с жестове, така и с думи... И това е много повече от ролята на „съветник“, каквато си приписва самия Щайнер.

Християнската общност и антропософското движение са разгледани от Рудолф Щайнер в „Отношението на звездния свят към човека“, GA 219, лекция от 30.12.1922. Антропософско Издателство „Даскалов“, 1997.

подбор и превод: **Д. Д.**

НЕЗАБРАВИМИТЕ ХОРА, С КОИТО НИЩО НЕ МОЖЕ ДА НИ РАЗДЕЛИ

На 24 март преди 13 години Светла Бисерова премина Прага на духовния свят. Днес нейният ретроспективен път през Камалок я отвежда точно в онази далечна година, когато първата ѝ среща с Антропософията е поставила едно ново начало. През своя тридесет-и-девет-годишен път към духовната наука тя създаде антропософска група „Михаил“ и сдружение за Валдорфска педагогика, действайки с широк размах и насърчвайки многобройни млади хора да се стремят към срещата си с Михаил. Никой не умееше като нея да насърчава така всеотдайно младите хора, които тогава правеха своите първи стъпки в духовната наука. Светла се опитваше да отгатне скритите



таланти във всяка човешка душа и да посочи пътищата за техните изяви и развитие. Днес многобройни зрели хора в страната вървят по този път най-вече защото някога са срещнали Светла Бисерова в младостта си. През първите двадесет години на този век нейната антропософска група работеше ежеседмично с най-широко отворени врати за всякакви външни посетители. В нея бяха разгледани фундаменталните книги на Рудолф Щайнер: Как се постигат познания за висшите светове, Философия на свободата, Тайната наука, Теософия, Откровения на кармата, Еволюцията от гледна точка на истината, Необходимост и свобода в мировите процеси и човешките дейст-

вия, Евангелието на Лука, Евангелието на Матей, Евангелието на Марко, Евангелието на Йоан, Апокалипсисът на Йоан, Езотерично разглеждане на кармическите взаимовръзки.

Светла Бисерова предлагаше интересни практически упражнения и задачи, свързани с разглежданите книги и създаваше със своята добронамереност една топла атмосфера на разбирателство, хармония и толерантност. Всеки гост беше добре приет и можеше да споделя своите размисли и въпроси. Светла открито показваше, че е готова да прости всичко на всички, но и сред широкото ѝ обкръжение винаги се намираха хора, които постоянно ѝ даваха поводи да им прощава малките грешки. С годините нейната способност да прощава се увеличаваше, но и броят на хората, които ѝ даваха поводи да им прощава, нарастваше. Светла поддържаше сърдечни приятелски връзки с хората от другите антропософски групи в София и Стара Загора, подкрепяше всички техни инициативи и дейности. С нейната благословия в дома ѝ се събираше и младежката антропософска група. Веднага след завършването на курса по социална художествена терапия при Мария де Зваан, Светла покани учителките от курсовете по Валдорфска педагогика и направи своя арттерапевтична група. Тя работеше с тях вдъхновено и всеотдайно, като ги водеше по пътя към художествената терапия, разкривайки смисъла на антропософските практики. Светла създаде и група за работа с приказките на Братя Грим по метода на Мария де Зваан. Тя изнасяше

многобройни лекции на антропософски теми. С голямо желание и радост участваше в подготовката и провеждането на антропософските празници, които се организираха в София. Много активно съдействаше за учредяването на АОБ, заедно с членовете на своята група. Гостите от Швейцария, Англия, Германия и Нидерландия посещаваха преди всичко гостоприемния дом на Светла Бисерова и споделяха своя опит. Тя създаваше всички необходими условия за приобщаване към духовните практики на гостите от тези страни и поддържането на активни контакти. Светла беше всеотдайна във всички антропософски дейности и проявяваше интерес към всякакви нови инициативи и срещи, които често се провеждаха в дома ѝ. Тя насърчаваше първите стъпки на арттерапията, валдорфската педагогика, лечебната педагогика, евритмията и биодинамичното земеделие, но на биографичната работа се посвети с цялото си сърце, подготвяйки няколко групи и провеждайки многобройни лекции и статии. В този брой публикуваме няколко страници от нейните тетрадки. Съвместната работа със Светла Бисерова в „Антропософски вест“ беше неизчерпаем източник на радост и вдъхновение. От септември 2006 г. този вестник за първи път имаше своя ясна концепция, цялостен екип и пълнокръвен живот. Всяка година, когато нейната летална дата приближава, незримо ѝ присъствие се долавя във всички продължаващи дейности.

Веселина Велкова

КРИЗИТЕ, ВРЪЗКИТЕ И РИТМИТЕ В ЧОВЕШКИЯ ЖИВОТ

*Аз не съм Аз, аз съм този, който крачи до мен,
когато не съзирам, когато често посещавам,
а после често го забравям.*

Който спокойно мълчи, докато говоря аз.

Който мило ми прощава, когато мразя,

Който броди там, където аз не съм.

Който остава прав, когато аз умирам.

Хуан Рамон Хименес

Много често хората, които сме срещнали, когато сме били на 21 години, оставят трайни следи с въздействието си върху волята ни. С тях изграждаме трайни и продължителни връзки. В живота на всеки човек има такива срещи със значими последици. Ако проследим събитията преди тези срещи, може би ще открием, че целият ни живот ни е водил към това събитие и ни се струва, че някой от тези хора и до днес живее в нас. Работата с биография би трябвало да допринесе за едно разширяване на отношението ни към живота. Особено необходима за тази работа е една наблюдателност, която е вродена при някои хора. На други им липсва такава наблюдателност и те могат постепенно да я изработят с упражнения и упоритост. Това е продължителен процес, в който трябва да се придобие усет за нюансите, за фините разлики и прилики, за малките промени, за протичането на събитията, за дребните неща в действията и изживяванията ни. Всичко това е необходимо, защото работата с биографията е първата стъпка в осъзнаването на кармата. А на втората стъпка е необходимо да работим върху усещането

за кармата. В следващия момент е необходимо да работим върху загадките в нашата карма. Животът ни е изпълнен от началото до края със загадъчни случаи, необясними събития, чувства, желания, изживявания и реакции. Човешкият живот не може да бъде обяснен само с възможностите на обикновеното съзнание. За пълното разбиране на живота е необходимо действително проникване в духовния свят, където се намират причините на събитията. Ние се научаваме постепенно да разбираме смисъла на случващите се неща, като придобиваме способността да излизаме извън себе си. В повечето случаи ние успяваме да отговорим на възникващите въпроси, когато се научим да се потопяваме в душите на другите. Кармичните връзки изискват от нас да се научим да живеем в тях, а за това е необходимо да развием вътрешна душевна подвижност, която да ни позволява да вникваме в същността на случващото се. Външните събития се обуславят от вътрешни събития и ние трябва да се научим да ги свързваме дори и когато са отдалечени във времето.

Бихме могли да хвърлим повече светлина върху много неща от своя живот, ако обърнем повече внимание на необяснимите нюанси на чувствата, които не са ни причинени отвън, а се надигат отвътре. Така постепенно се научаваме да прозираме през човека, да вникваме в скрития смисъл на живота и да разпознаваме хората, с които се свързани кармично. Външните знаци за кармичните връзки се разпознават лесно. Ние често водим вътрешен диалог с такъв човек, сънуваме го, не можем да опишем неговия образ. Той остава неясен за нас. Други знаци са внезапното противопоставяне

или желанието за подражание на такъв човек. Постепенно придобиваме опит да разпознаваме тези знаци и те стават все по-ясни за нас. Желанието за подражаване на някои хора е сигурен признак за нашите предишни срещи с тях. Когато описваме тези хора, другите не ги разпознават. Те не ги виждат с нашите очи. А това показва, че ние възприемаме с волята си човека, с когото имаме кармична връзка. В повечето случаи това стига чак до сърцето. Ние сънуваме такъв човек и имаме чувството, че той живее вътре в нас. Той ни говори вътре в нас и този вътрешен диалог продължава. Постепенно ние вникваме в обстоятелствата, при които сме се срещнали, и разбираме, че целият ни предишен живот ни е водил към тази среща. Лесно можем да съпоставим този вид срещи с другите, при които такава връзка не съществува. Тези хора ние можем да опишем ясно и съвсем точно да видим техните недостатъци. Ние не ги сънуваме, а това прави съвсем различни срещите с хората, с които кармата не ни обвързва. Ние мислим ясно за тях, защото впечатлението идва при нас чрез мисленето, докато при кармично свързаните хора идва при нас чрез волята. Когато описваме човека, с когото не сме свързани от минали инкарнации, описанието достига до нашия събеседник обективно и ясно, и той веднага го разпознава. Когато работим с биографията, ни се налага да изработим усет за кармата, но за да изработим такъв усет за кармата, не е достатъчно да разпознаваме нашите връзки като кармично обвързани или свободни от кармата. Необходимо е да познаваме ритмите и закономерностите на човешкия живот, както и да се запознаем с многобройните биографии на личности от различни епохи.

Всеки човешки живот се осъществява в ритмите на разгъване и събиране; свиване и разширяване; освобождаване и свиване. Във формите и движението се улавя ритъмът на живота, който ни отвежда до праобраза на живота, а във взаимодействието на тези ритми се изявява праритъмът на всяко живо нещо. Знаем, че животът се сътворява от взаимодействието на Слънцето със Земята и от слънчевата лекота със земната тежест. Но животът преминава през непрекъснати трансформации и преобръщания, а ние трябва да преминаваме съзнателно през тях. Търсейки равновесие, всеки човек преминава от едната граница към противоположната, като я насочва към центъра в средната област. Така постига хармония в някои периоди на живота си и продължава да търси равновесието, което често му се изплъзва. Докато човек търси истината, той търси себе си, изследва света, противопоставя се. Равновесието се губи, когато човек се самовъзпитава, колебае се, минава през противопоставяне и натрупва нови опитности. В някои житейски периоди човек излиза от битките с ново равновесие и осъзнаване на трансформациите, но предстоят нови кризи. Между 28 и 30 година започва така наречената криза на тридесетте години, когато увереността започва да се губи и личността трябва да започне да генерира свои собствени енергии. Тогава развитието вече зависи от вътрешната инициатива и усилията за задълбочаването на самовъзпитанието. По време на тази криза са възможни сринове в брака и кариерата, проблеми със здравето или обществената ангажираност, и все по-трудно започват да се разпознават външните знаци. Човек не може да разбере какво означава случващото се и откъде

идва. Трудните моменти се появяват все по-често, а душевната жизненост се изчерпва. Кризата на тридесетте години доразвива самоконтрола, самовъзпитанието, вътрешната инициативност и личностното съзряване. Точно тогава е апогеят на творческите способности, способността за вземане на решения, паметта и интелекта. Излизането от тази криза донася ново събуждане, усъвършенстване, разгръщане и разцвет по пътя към следващата криза – кризата на четиридесетте години. При всеки човек в различна степен се появяват блокажи, болести, празнота, неувереност, изолация, загуба на някои способности, пасивност и униние. Възможно е да се наложи смяна на постоянния партньор. Тогава всеки човек започва да си задава въпросите: какво да правя, как да приложа знанията си? Тази криза се преодолява чрез активна дейност и инициатива. Човек среща нови хора, понякога се появява нов постоянен партньор и тази среща оказва оживотворяващо въздействие, защото сега може да се огледа в очите на другия човек. А това дава такива нови сили, каквито се получават при смесването на два цвята или два ритъма. Възниква трети цвят или трети ритъм, който създава творчески процес на общуване чрез взаимно обогатяване. Всяка криза води до ново пробуждане, ново осъзнаване и нови възможности, но при кризата на четиридесетте години вече липсва свободата, с която сме разполагали досега. Основният дар, който ни е бил даден досега от Луцифер, е свободата да различаваме доброто от злото и да правим грешки. Но на тази възраст вече сме поели повечето отговорности и все по-малко можем да приемем грешките си за оправдани. Така се стига до кризата на грешката. Взели сме незрели решения и сега живеем в техните последствия. Не винаги е възможно да се вземат нови решения, като се изхвърлят старите. На тази възраст чувството за отговорност и здравият разум изработват в нас пронизателност и способност за различаване. С тази способност предварително осъзнаваме дълготрайните последици и фините въздействия върху хората и цялото човечество. А трябва да изработим тази способност, докато сме на Земята. Тя възниква от вече зрелите сърдечни сили, които са преминали през огъня на житейските опитности и са проникнали целия човек. През този период нещата, които можем да дадем на света, в повечето случаи са блестящи, но обикновено им липсва живот. Светът има нужда от нови открития и нови идеи, но ако са направени от хора, които не са достигнали четиридесетгодишна възраст, те възпрепятстват развитието на човечеството и не служат на неговото добро. Светът е построен като едно произведение на изкуството, в което Духът Божий лъчезари, за да стане светът най-добър и най-красив по подобие на своя създател. И този свят още преди сътворяването е също така вечен, както Духът Божий. Човекът, който е навършил 40 години, внася морален елемент в откритието си. Обикновено кризата на грешката се дължи на нехармоничното развитие на отношението между главата и сърцето. Главата се развива три-четири пъти по-бързо от сърцето и от волята. А човешкият живот протича през фазите: развитие, кулминация, промяна, криза, ново развитие и повторение на всичко на по-висока степен.

ПОЧИТ КЪМ БОГДАНА

Богданка. Моята приятелка. Бас струна - земя, ре - вода, ла - въздух, сол - огън. Пееше го и разпръскваше очарование. По време на курс по биография трябваше да нарисуваме нещо по определена тема и тогава тя нарисова сцена с прибрани завеси и редица малки балеринки, съвсем като кордебалет. Всичко у нея беше артистично. Но когато наша приятелка се заговори с нея за това, тя ѝ каза: „Ако искаш да разбереш каква съм, ще го откриеш в антропософията.“



Попадна ми нейна книга и там открих малко листче, на което беше написала своята епитафия:

*Тя майстор ненадминат бе
в умението да разказва
и приказки, и стихове.
Затуй ще носим във сърцата
дълбокия и ласкав глас
що толкоз топлеше душата.*

Нина Рашкова

МИНО-КЪОРАВТО

Реката минаваше тихо край нивата. Всъщност, Мино-къоравото, не си спомняше да я бе чувал люта. Все така бе тиха. Течеше в плиткото си корито и носеше хлад. Често застанал в края на синора, независимо дали майка му сееше или си копаеше нещо, момчето все тъй ги слушаше. Слушаше майка си, когато си напява нейните си тъжни песни, и реката, която като най-добра подгласничка, шумолеше до нея спокойно. Понесла песните ѝ, тя ги носеше, минавайки покрай две села. Мино-къоравото бе чувал как хората казваха, че се вливала накрая в някакъв язовир, ама със „скок“ се вливала. Мино често се опитваше да си представи какво значи река да се „влива със скок“ в язовир и какво въобще е язовир. Дори веднъж майка му запитала, но вторият му баща го смъмри, че задава въпроси, на които и да му отговори, няма да разбере отговора, щото бил къорав... и той не посмя да пита повече.



Мируваше тихо и кротко до майка си. Тя винаги го вземаше със себе си, когато и където да излизаше от дома. Казваше: „Той не може сам!“, а истината беше, че се страхуваше някой да не направи нещо на единственото ѝ дете. Не вярваше на никого тя, нито на втория си, нито на децата му. Така Мино-къоравото свикна с майка си, усещаше я, чуваше където и да е. Тя му подвикваше от време на време да ѝ донесе вода. Той бъркаше в чантата – свита на три ката под старата ябълка и безпогрешно намираще уморената жена, като ѝ носеше водата, без дори да я пита къде се намира точно. Тя дори не правеше опит да го насочва с думи.

Един ден, така, застанал до реката на нивата, току под рехавата сянка на лешника, той дочу някой да го вика по име. Огледа се, макар да не виждаше нищо през полу-отворените си очи, послуша се. Не беше майка му. Нейния глас не би объркал, за нищо на света. Викът се повтори, после потрети.

- Ела да ти покажа... как се вливам със скок в язовира!

Беше реката! Той знаеше това, защото често се питаше. Питаше и нея, понеже никой не искаше да му каже.

- Ела да ти кажа! Ела с мен! – повтори тя.

- „Как да дойда?“ – помисли си той.
- Така! Просто престъпи напред и ела!

Мино знаеше, че ако доближи реката, може да падне и да се намокри. Да се удави – не можеше, но лошо ще стане, ако се накаля. Не за друго, ами щеше да причини неприятности на майка си, за които вторият му баща чакаше с нетърпение, тъй като си търсеше поводи да се скара с нея.

- Ела да ти кажа! Ела! Ела! – повтаряше гласът.

Мино наближи брега ѝ. Свали шапката от главата си. Хвърли я.

- Ето! – каза момчето. – Аз няма да дойда, но ти отнеси шапката ми, надалеч, надалеч... До скока я отнеси! Ако някога я върнеш, значи ще прогледам, ще се отворят очите ми... и тогаз ще дойда с теб! Да го видим заедно! – плюсна във водата старият му калпак.

- Какво правиш, Мино? – попита майка му. За пръв път не я бе чул да приближава.

- Хвърлих си шапката си в реката! – обърна се стреснатото момчето.

- Защо? – изненада се майка му.

- Да иде, тя да види скока и като се върне, ще отидем заедно с нея и аз да го видя – скри момчето желанието, което отправи към реката – да прогледа, когато тя върне шапката му.

- Реката никога не тече назад, детето ми! – усмихна се тъжна тя. – Течението носи водите ѝ само напред!

„Значи... никога няма да прогледам!“ – веднага се заби мисъл в главата му.

- Е! Може и да се върне! – помисли си Мино и го изрече тихо на глас. Добре, че го нямаше втория му баща, за да натякне отново на майка му, колко глупав син има. Мино знаеше, че няма да се върне, но... кой би го спрял да мечтае!

Венцислава Великова

2021 г.

Венцислава Великова е магистър „Технология на силикати-те“ – БУ „проф. Д-р Асен Златаров“, магистър „Бизнес администрация“ – ИУ, Варна. Омъжена, с двама сина – Самуил и Исперих. От 2010 г. се занимава с изкуство, като изработва картини от плетени на една кука нишки с етно мотиви. Притежава собствен уникален стил, който усъвършенства над десет години. Творбите на Венцислава Великова са притежание на читалища, галерии и частни лица. Зад гърба си има много съвместни и самостоятелни изложби, една от които е в Националния етнографски музей, София. Носител на награда от Община Белослав – „Деятел на културата“ за

2018г., за принос в развитието на културата в гр. Белослав. Член е на Съюза на свободните писатели. Един от организаторите на Фестивала на българската легенда „Самодивско сборище. Има 15 самостоятелно издадени книги – „Странна сбирка от разкази“ – проза; „Невестино село“ – роман; поредица „Пазителите – Легендарница и Стан“ – романи; „Истории от картини“ – проза, електронна книга; „Стихосбирка“ – книга със стихове; поредица от седем книжки с цвета на дъгата – „чОВЕЧНИ разкази“, „Някой трябва да плати“ – роман и повест „Мичя“.

ИЗБОРЪТ НА ЧЛЕНСТВО В АОБ

Как определям себе си - като активен или пасивен член на обществото? Защо съм станал член на Антропософското общество? Доколко мога да нося неговата карма?

„Естествено е сред членовете да има различни гледни точки към тяхната позиция към Антропософското общество. Този, който пристъпва към него може да има разбирането, че там ще открие това, което търси, тласкан от най-съкровени нужди на душата си. В търсенето на това, което Обществото може да му даде, такъв член открива смисъла на своето членство. Вече съм посочвал, че срещу тази гледна точка по принцип нищо не може да се възрази. Поради самата същност на Антропософията, Обществото не може да обедини един кръг от човешки същества и когато те влязат в него да им налага задължения, които преди това те не са признавали, но се очаква да ги поемат само заради волята на Обществото. Всъщност задължения би могло да има само Обществото към членовете. Но точно с това разбиращо се от само себе си нещо, е свързана една друга истина, която не винаги бива правилно разбрана, понякога даже не бива разглеждана. Щом някой стане деен член по какъвто и да било начин в Обществото, той поема върху себе си голяма отговорност и един сериозен кръг от задължения. Тези, които не възнамеряват да бъдат така дейни, не трябва да бъдат обезпокоявани в спокойните области на тяхната работа; но ако някой член предприеме каквато и да било дейност в Обществото, той трябва оттогава нататък да превърне интересите на Обществото в свои собствени и не трябва в никакъв случай да забравя това.“

Рудолф Щайнер GA 39

София Асланова

Приемам свободата на избора за най-висша ценност на човешкото съществуване, която се изявява в адекватност и възможност за изява на потенциала, който носим. След срещата ми с Антропософията, известно време няхах увереността, че имам необходимите знания и качества за влизане в АО, но случи се такава обективна ситуация, където Провидението сякаш се намеси и членството ми стана необходимо, реализирана по най-невероятен начин. Приемам това като среща, желана от мен, и като зов от Съществото Антропософия, като осъществено тайнство, като благословия дадена ми Свише. Единението ми с Антропософията ми дава сили и увереност за постигане на истинските човешки цели“, полагайки в етерното си сърце Камъка на Основата“.

Румен Ройдев

Всред всички течения, движения и религиозни общности, които съм изследвал, видях как Христос се разкрива чрез Антропософията в неговата пълнота. Изречението „И Словото стана плът и вече живее между нас, и ние приемаме чрез Антропософията ежедневно неговото слово.“ е добър довод да си член на Антропософското общество. Каква активност или пасивност имам, това е сложен въпрос, но зная за себе си, че съм на правилното място в правилното време с правилната инициативност. След като приемам Антропософията за единствения път за спасение на човечеството, чрез членството си допринасям за изпълнението на тази мисия. Кармата е абсолютното осъзнаване за мисията на Антропософията и приемането ѝ от мен като включване в личната саможертва на д-р Рудолф Щайнер.

Павел Йорданов

Не смятам, че е уместно да се търси и обобщава списък от причини защо даден антропософ би пожелал да се присъедини към антропософското общество, защото считам, че е по-правилно конкретният индивид да извоюва тези заключения самостоятелно, тъй като всеки един човек би трябвало да се стреми към съкровения шепот на собствената си съвест („Не аз, а Христос в мен“).

Също така със сигурност не смятам за правилно да се рекламира членството в антропософското общество поради ползата от това, че Рудолф Щайнер доброволно е поел върху раменете си кармата на Всеобщото антропософско общество, тъй като всъщност този факт би трябвало да ни кара да бъдем особено внимателни дали искаме да усложняваме личната карма на д-р Рудолф Щайнер с нашата собствена, често въйпиюща колективна незрялост и безотговорност. Зададох си въпроса дали Рудолф Щайнер носи обективната карма (субективната карма си я носи всеки сам за себе си) и на онези „членове само по карта“, които не допринасят за развитието на обществото, не си плащат членския внос, не общуват с членовете на обществото или пък се занимават с Антропософия от чисто еснафско любопитство и си казах, че на всеки един потенциален кандидат за член на обществото би трябвало да му бъде подсказван именно този въпрос като контрапункт на подканите за членство. Притежанието

на членска карта не означава, че конкретният антропософ е позволил на съществото Антропос-София да се изявява чрез него по един правомерен начин и това притежание на членска карта не бива да е самоцел, а по-скоро да е предмет на личен обет за отдаденост и на осъзнаване сериозността на присъединяването към антропософското общество - особено в нюанса му по отношение на членството в Свободната висша школа за духовна наука – защото личната болка и неблагоприятната карма са най-големи, именно когато се пропада „от високо“, тъй като членството е не само привилегия, но и голяма отговорност. Според мен антропософът следва да кандидатства за розова карта едва след като вече е решил, че иска чрез антропософски ориентираната си външна и вътрешна дейтелност да допринесе за развитието и разпространението на Антропософията, а да кандидатства за синя карта едва след като е преценил обективно на база натрупания през годините опит, че може да се превърне в бъдещ ръководител на човечеството и да работи заедно с Михаил-Христос, Антропос-София, Християн Розенкройц, Рудолф Щайнер и целия правомерно напредващ духовен свят за постигането на целите на Земната еволюция не само през настоящата културна епоха, но дори и отвъд еона на бъдещия Духовен Вулкан.

Иглика Ангелова

След дълго лутане в дебрите на различни духовни течения, в търсене на отговори на жизненоважни въпроси, най-после през 1990 г. срещнах Антропософията. Случи се след един смислен разговор с Дочка Дончева. Тя ме заведе на среща с приятелите в антропософския клуб, даде ми да

чета книги на Щайнер. Незабравима за мен остава и първата среща и занимания с Мария де Зваан. Работата с приказките и рисуването докоснаха душата ми. Разговорите с членовете на антропософската група и прочетената литература ме водеха към намиране на истински отговори на въпросите, които ме вълнуваха. Членувам в антропософската група в Ст.Загора от 1993 г. Научих и за Валдорфската педагогика. Ясно разбихах, че това е най-полезният и щадящ начин за възпитание и обучение на днешните деца. Мечтаех да има Валдорфска детска градина и училище в България. През 1995 г. приятели от Християнската Общност в Украйна ни поканиха на празник. Няколко човека отидохме в Одеса и там се запознахме с нови приятели и валдорфски учители. През следващата есен се включих в обучителен семинар по Валдорфска педагогика в Одеса и завърших през 1999 г. Това ме промени и ми даде нови Михайлови сили. Благодарна съм, че срещнах Антропософията, както и за помощта на приятелите, а особено много на Диана Демирева-Мюл, която не само беше първата учителка по евритмия на евритмичната ни група в Ст.Загора, но и през цялото време ме подкрепяше в опитите за реализиране на различни идеи, свързани с Валдорфската педагогика!

Винаги, когато плувайки в морето на живота, преживявах бури, изпадах в кризи и затруднения, подобно на корабкрушенец, се спасявах на спасителния остров на Духовната наука, дадена ни от Рудолф Щайнер. За мен Антропософията е жизнено необходима, като основна нишка в моя живот, спасение. Винаги ми помага да продължа напред, да осмисля всичко, което се случва и да вървя към себеусъвършенстване.

КАРМАТА НА АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО

Антропософското общество заема специално място сред различните духовни и религиозни общества, съществуващи навсякъде в наше време. Може би една от най-важните му особености е фактът, че Рудолф Щайнер му е съобщил неговата карма, същността на неговото основаване заради по-нататъшната му духовна дейност. Той му е дал тези съобщения в такава форма, в каквата никога досега не се е случвало никъде другаде сред духовните движения на човечеството. Особено силно впечатление прави това, че в лекциите, изнасяни на тази тема, Рудолф Щайнер отново и отново е говорил за кармата на Антропософското общество, а не само на Антропософското движение, което само по себе си би било по-разбираемо. Не, съвсем определено той се обръща именно към членовете на реално съществуващата на Земята антропософската общност, към онези антропософи, които са взели съзнателно решение да се присъединят към нея, за да споделят нейната карма, а заедно с нея и кармата на нейния основател. Така например в Арнхайм (Нидерландия) преди своите съобщения в областта на кармичните изследвания Рудолф Щайнер казва следните думи: „Искам да кажа нещо за това, което е свързано с кармата на самото Антропософско общество“ (GA 240, 18.7.1924). Защото към дълбоките тайни на Коледната конференция, на която е било основано Всеобщото антропософско общество,

принадлежи фактът, че на нея Рудолф Щайнер се е съединил с него чак до собствената си карма, което му позволява през следващата половин година да довери на членовете на Обществото не само тяхната карма, но и неговата собствена във връзка с небесната подготовка на Антропософията. Защото преди да дойде на Земята в тази духовно-научна форма, в която тя е била основана от Рудолф Щайнер в първата четвърт на 20 век, нейното същество е било подготвено в духовните светове, благодарение на две свръхсетивни събития, описанието на които стои в центъра на всички съобщения на Рудолф Щайнер за кармата на Антропософското общество. Първото и основно събитие Рудолф Щайнер характеризира като Школата на Михаил в свръхсетивния свят, а по-точно в Слънчевата сфера, където самият Михаил в продължение на няколко века е обучавал свързаните с него човешки души, които в същото време са се намирали в неговата слънчева сфера, както и на редица йерархически същества и голям брой елементарни духове. Особено подробно Рудолф Щайнер предава съдържанието на това обучение в лекцията от 20 юли 1924 г. в Арнхайм. В тази лекция той е обяснил, че в центъра на обучението на Михаиловата Школа е била мощната метаморфоза на цялата древна мистериозна мъдрост в „голямо посветително учение“ (GA 240, 20.7.1924), което по-късно е трябвало да стане основа на новите

християнски мистерии. И тъй като Рудолф Щайнер говори за възникването на новото „космическо християнство“ във връзка с космическата дейност на Михаиловата Школа (GA 240, 21.8.1924), следва, че онази духовна сила, на основата на която Михаил е успял да извърши трансформацията на древната мистериозна мъдрост в ново християнство, е била силата, която в цялото земно развитие произтича от Мистерията на Голгота. След тази първа степен на небесната подготовка на Антропософията, която продължава от края на 14 до края на 18 век, идва втората степен на нейното космическо развитие. Тя е протичала вече не във висшата Слънчева област, а в най-близкото духовно обкръжение на Земята, и е продължила не три века, а няколко десетилетия от края на 18 до началото на 19 век. Целият характер на тази втора степен също е съвсем различен. Сега вече става дума не за Слънчевата Школа, а за космическия култ, където в мощни духовни имажинации отново е било проработено основното съдържание на онова, което Михаил е преподавал в своята Школа. Рудолф Щайнер свързва и този свръхсетивен култ с по-нататъшното формиране на „новото християнство“ (GA 240, 18.07.1924) в духовния свят, от което следва, че освен човешките души, в неговото създаване са участвали и някои йерархични същества и елементарни духове, които преди това са участвали в обучението на Слънчевата Школа. По този начин, както в центъра на обучението в свръхсетивната школа, така и при следващото разработване на съдържанието му в космическия култ, се е намирала централната Християнска Мистерия, която лежи в основата не само на земната, но и преди всичко, „небесната“ Антропософия. „Михаил е обяснил на Своите (т.е. на човешките души, свързани с него) световните взаимовръзки, космическите взаимовръзки, антропософските взаимовръзки. Тези души са получили обучение, разкриващо мировите тайни“ (GA 240, 20.07.1924 г.), в центъра на които се намира тайната на Мистерията на Голгота, като средоточие на „новото християнство“. В казаното ние намираме причината за това, че определени хора на Земята като цяло се стремят към Антропософията и след като я срещнат, намират в нея най-висшата цел на своя живот. Защото „този, който наистина изпитва стремеж към Антропософията, носи в душата си последствията от това, че тогава той в обкръжението на Михаил, е възприемал това, че небесната Антропософия е предшествовала земната. Ученията, преподавани от Михаил, са подготвяли онова, което по-късно на Земята е трябвало да стане Антропософия.“ (GA 237, 28. 7. 1924) Отношението на човешките души към Антропософията се е формирало по различен начин чрез участието им в свръхсетивния култ. Ако в слънчевата Школа на Михаил те са били, така да се каже, повече „слушатели“ на преподаваната им космическа мъдрост, то в процеса на извършването на култа те са могли

сами да участват в него, самостоятелно формирайки нови космически имажинации от усвоеното от тях съдържание на Школата на Михаил. Те последователно са вплитали тези имажинации в общата имажинативна тъкан на всеобхватното култово действие. В резултат на това съдържанието на свръхсетивния култ е могло да проникне в техните души чак до самите основи на тяхното волево същество, благодарение на което те са приели в своите души новия импулс, който след тяхното възплъщение на Земята се е проявил в способността да развият инициатива, произтичаща от Антропософията. Рудолф Щайнер описва тази особеност на всички истински антропософи със следните думи: „Това е записано в кармата на всеки антропософ: Бъди човек с инициатива. Пред душата на всеки антропософ трябва да стои постоянно като написано със златни букви това, че в своята карма той носи склонност към инициатива и че голяма част от онова, което го среща в живота, зависи от степента, в която той е способен да осъзнае тази склонност към инициатива в своята воля. (GA 237, 4.8.1924). При това под думата „инициатива“ се има предвид не само нейната външна проява, изразяваща се в някаква практическа дейност, но и различен вид вътрешни инициативи, например активен медитативен живот. Но в двата случая всеки антропософ трябва някъде да намери поле за изява на собствената си инициатива. Защото този стремеж е заложен в него толкова дълбоко, че според думите на Рудолф Щайнер, цялото жизнено себеусещане на антропософа, преживяването на своят живот като щастлив или неуспешен, дори и състоянието на неговото здраве или болести, зависят от тази възможност някъде да прояви инициативата, идващата от Антропософията.

Благодарение на нашето обучение в Слънчевата Школа на Михаил, ние търсим на Земята Антропософията, за да можем отново да се присъединим към онзи поток на духовното развитие, в който ние някога под ръководството на Михаил сме встъпили в неговата свръхсетивна Школа. И благодарение на нашето съучастие в имажинативния култ, ние носим в себе си импулса за земна дейност, идваща от Антропософията. Върху нейната основа ние искаме да създадем на света нещо ново. Казаното до тук несъмнено е известно на повечето антропософи, тъй като Рудолф Щайнер е говорил за това отново и отново в своите кармични лекции. Онова, което може би е по-малко известно, е един специален факт, за който Рудолф Щайнер съобщава само веднъж, но който въпреки това превръща целия описан процес в хармонично и завършено в себе си цяло. Това събитие се е случило в духовните светове в началото на 15 век по времето, когато Школата на Михаил тъкмо е започнала своята дейност в Слънчевата сфера. Космическата буря.

Сергей Прокофиев

Превод: **Веселина Велкова**

Евритмично настроение

Диана Демирева-Мюл

Въздуха със себе си вземи,
В него има топлина
И капчици вода,
И пращинки от земя.

Въздуха със себе си вземи
Духа си освободи
В мировия етер се потопи
И с евритмията полети.

СВЕТОВНАТА ПОЛЯРНОСТ

Според библейската традиция, евреите и арабите имат общи корени. Сара е жената на Авраам, която е родила Исаак, чийто син е Яков, наречен Израил. В духовен смисъл той е станал прародител на израилтяните. Агар е била по-младата жена на Авраам. От Сара са произлезли юдеите, които са предците на Христос Исус. А арабите са потомци на сина на Агар, Исмаил. И двата потока се връщат към общия прародител Авраам. Трябва да гледаме на Авраам като на историческа фигура. Баща му е бил генерал при вавилонския цар Гилгамеш. Точно както първото човешко преживяване на смъртта в съвременен смисъл е запазено в грандиозното оплакване на Гилгамеш за тялото на мъртъв приятел, така и в Авраам и неговите синове ние разпознаваме първичното осъзнаване на наследствеността и реда на живота, свързани с тайната на раждането и виждането на целта на живота в потомството. Изглежда, че раждането и смъртта са получили своето съвременно разбиране в епохата на Авраам. За да възникне християнството, било необходимо на синовете на Сара да се даде всичко, а синовете на Агар да бъдат лишени от всичко. На евреите беше дадена Обетованата земя, а на арабите пустинята. Днес, 5000 години по-късно, светът изглежда се стреми към изравняване.

По необходимост се издига голямата арабска империя и Палестина, националната родина на евреите, трябва да осигури финансовите средства за създаването на тази империя, за да допринесе за това издигане. В началото на тридесетте години исканията за създаване на арабска държава в Палестина се засилват. Това, което се случва в Палестина в момента, има ритъм на дишане, който се брои не във векове, а в хилядолетия. Това не са национални проблеми, а универсални. По същество арабите и евреите не са нации. Техните съдби разкриват тясна връзка със съдбата на човечеството. Тяхната история показва това. Учението, създадено от арабите, прониква в Европа точно след като франките отблъскват яростната атака на арабските войски. Европа спечели физически, но арабите спечелиха духовно. Това се доказва от арабските университети, възникнали в южната част на Испания и оттам повлияли на духовния живот на Европа.

Дори Албертус Магнус разчита на изданията на Аристотел, подготвени от Алфараби, но Тома Аквински показва пътя към гръцките първични източници. Това, което е живо в арабските текстове на Аристотел, кристализира в най-висшата абстракция. Абстрактната мисъл е културен дар на арабите. Дарбата на Аристотел, който създава логиката, е живият поток на една мисъл от друга. Точно както арабескът

избягва живите, така и арабската философия на мислите, които не са събрани в кристално чисти образи. Франките отблъскват арабизма физически, но Карл Велики установява връзка с Харун ал-Рашид. Европа, поради странни недоразумения, участва във вътрешни конфликти между мюсюлманите. Омаядите са унищожени, но през 756 г. Абд ал-Рахман I се премества в Испания. Той е враг на арабите, които остават на изток. Те са принадлежали на династията на Абасидите. Отблъсквайки вражеската атака, франките се сприятеляват с друга част от арабите. Карл Велики, неволно, направи приятел в Харун ал-Рашид. Не само логиката, но и фантазията е намерила достъп до Европа. „Хиляда и една нощ“ проникна и в Европа. Фантазията, която създава в образи и дори в Гърция проникнали мисли, арабизмът сякаш извлича от света на мислите. В арабизма безжизнената мисъл и най-живата фантазия живеят рамо до рамо. Арабизмът разделя две области, които някога са били жизнено свързани. По този начин тя стана баща на съвременната наука и баща на всички онези институции, които като международни институции водят фантастичен живот, без да достигат до реалността никъде, като Обществото на народите. Удроу Уилсън, който развива 14 точки, извлича всяка от тях от Корана. Институциите на съвременния международен свят, толкова отдалечени от реалността, са духовно чедо на арабизма. Евреите, от друга страна, имат духовно разширение в национализма. Национализмът търси своя основен принцип в чистотата на кръвта. Но това не е нищо повече от продължение на учението на Мойсей в епоха, когато няма чистота на кръвта.

Национализмът и интернационализмът са духовни деца на еврейския и арабския начин на мислене. Те съставляват световната полярност и е невъзможно от евреите и арабите да се направи един народ. Въпреки че сега се опитват да го направят, опитът скоро ще покаже, че те не са създали народ, а само полярност, от която произлизат национални и международни конфликти. И затова, ако наистина е постигнато нещо, то е началото на най-голямата от всички битки между националната идея, пренесена на Изток, и идеята за действие, пренесена на Запад въз основа на авторитета на международните асоциации. Така се развихря битката между Изтока и Запада.

Валтер Йоханес Щайн

Валтер Йоханес Щайн (1891 – 1957) е австрийски философ, историк и културолог. Той е един от най-близките сътрудници сред учениците на Рудолф Щайнер.

*Над горите се разля мъглата
и Луната езеро е мътно
с брегове, оттекли се в тъгата.
Любовта е скръб и жал безпътна.*

*В езерото бледо се оглежда
не целта към божества сияйни.
Спи небето в облачната прежда.
Влюбените страдат в своите тайни.*

*Не търси далечността мъглива!
В езерото мъртво спи забрава.
Звезден лъч сърцето ти облива.
Любовта победа означава.*

Алберт Щефен

ЕВРИТМИЯТА КАТО ВИДИМО СЛОВО

продължение от брой 89

Ако всички тези особености бъдат включени в това как ние правим звуците (Laute), както и в това, което аз наскоро предавах относно музикалната евритмия (Ton-eurythmie), трябва да влезе изразеното в музикалните тонове, тогава всичко става наистина художествено. Следователно, скъпи мои приятели, трябва да следите не толкова за подражаването на външната форма, колкото за това тази форма да бъде оживена отвътре така, че при **A** вие да изпитвате приемане, обхващане с двете си ръце на нещо, идващо срещу нас, а при **I** протягане на ръцете от вътрешното.

След това идва **U** [У], за което вече сме говорили. Това не е самоутвърждаване, а напротив, това е чувство на силно свиване, охлаждане, вцепеняване на своята отдалеченост, своето държане на самия себе си. Ако при **E** трябва точно да се изпитва докосването на един член до друг, то при **U** трябва да се изпитва съдържаност.

Най-добре е да се прави **U**, като се облизват ръцете по възможност по-близо една до друга, обаче това движение може да се състои и в указание, че само това съединяване се има предвид. Възможно е също, например, да се изправите и да притиснете краката един до друг. Ние видяхме, в някои случаи, че такова движение може да се направи и назад.

Ei [ай] – този звук може най-добре да се изпита, както ви казах вчера, ако се усети чувство на ласка по отношение на много малко дете, **ei**, **ei**, т.е. прави се **ei-ei**, и като че ли при това гали детето. Това е безусловно чувство на интимно отношение към нещо. При това чувствате, че в този жест се съдържа някакво интимно отношение към нещата, но в същото време виждате, че нашият начин на писане на звука **Ei**, съставяйки го от **E** и **I**, разбира се, не е звукът на **Ei**. Звук **Ei** трябва, напротив, да се чувства като нещо безусловно единно. Ние се доближаваме до **Ei**, ако свържем **E** и **I**, но звукът **ei** лежи между **E** и **I**, и тук, всъщност, съединението не е органично. Относно по-тънките нюанси ще говорим още.

А сега да преминем към съгласните. Да опитаме да усетим съгласния звук също и в жеста. Аз ви казах, че **B** [Б] изразява всичко, което обгръща, което се намира около някои неща, защитен жест. Това, разбира се, не е така лесно да се представи в жеста. Необходимо е да се преживее това по пътя на подражанието. (Г-жо Ф.,покажете ни едно хубаво **B**. Ето това е истински жест на **B**. Задръжте го в паметта си).

Такъв е истинският жест на **B**, когато усещаме какво има в това положение на едната и другата ръка. Ако вие истински преживявате всичко, което се съдържа в този жест, си кажете: „Аз си представям, че пред мен е нещо такова, което искам да прегърна, да речем, малко дете, което седи някъде пред мен. Искам да го

прегърна (така си мислете). Най-добре ще го прегърна, ако направя ето така, като че ли охранявайки с това движение (прави се жест)“. Какво трябва да почувствате, ако имате правилно преживяване? Вие ще почувствате, че вие наистина държите тук, в това празно пространство. Би било най-добре - ако ми позволите да направя малко педагогическо допълнение - би било най-добре да се внесе този звук **B(B)** в евритмията за малки деца; да привикнат децата към този звук, показвайки им, че нещо се оформя и да им се казва: ти трябва да прегърнеш това нещо. При това трябва да му се обяснява така: ти трябва да почувстваш, че твоите ръце, като че ли пазят това същество или този предмет, т.е. трябва да си представиш, че цялото това пространство, което се защитава с жеста на **B**, е запълнено. Всичко, което ви изложих, се отнася до работата. Трябва не само отвлечено да подражаваме на тези форми, но да преживяваме всички тези усещания.

Вчера ви казах, че **C** [Ц] е интересен звук. Той по някакъв начин приема материалното в духовното и го възвисява. Той показва едно състояние на лекота, показва, че нещо е леко, материалното може да бъде победено от духовното, може да бъде издигнато на висота. В действителност, **C** се изпълнява най-добре, когато детето от пълзенето преминава в изправеното положение, когато то се научава да стои изправено. Това е едно прекрасно преживяване. Може да се наблюдава най-добре с помощта на звука **C-C-C**. При това се доближаваме до това, как детето от пълзенето преминава към правото стоене. В това така прекрасно се изразява олекотяването и възвисяването на материалното от духовното! Почувствайте какво се съдържа в него. Нещо е станало леко, материята е издигната нагоре от духовното! Най-добре вие евритмично ще почувствате **C**, ако си представите следното. Някак си, по необясним начин, нещо лежи на повърхността на ръцете ви, и когато правите жеста на **C**, вие карате това нещо да полети нагоре. Или, ако чувствате как нещо лежащо на повърхността на ръцете ви, полита нагоре, благодарение на вашето движение **C**, тогава вие ще имате приблизително това, което **C** ви кара да преживеете. Аз започвам без да прибързвам с такива неща, за да влезете в това преживяване, защото то е именно това, което липсва в нашето евритмизиране.

D, както ви казах, е това, което посочва нещо, разположено по-долу в долната част, или въобще посочване в някоя посока: **D**. Ако към него прибавим **A**, казващо, че ние сме изненадани от това, което посочваме, се получава «da „(там, б.пр). Представете си, че ние искаме да изразим същността на източния възпитател. Нали източният възпитател представлява нещо съвсем различно от европейския възпитател, особено по-древният източен възпитател. Относно европейския възпитател, в нас постоянно възниква чувството, че той иска като че ли с клещи да измъкне нещо от нас или да ни разточи на тесто, или да направи нещо подобно. И сега казват, че трябва да бъдем „развити“, въпреки че в повечето случаи, това, което те казват, е дърдорене. И когато толкова много се говори за възпитание, именно за съвременните педагози, се появява такова чувство, сякаш ние сме



кълбо прежда, както казват в Австрия, и че нас трябва да ни разплитат, развиват. Въобще, когато днес става въпрос за възпитание, се чувстваме съвсем изтерзани като парцали. Мачкат те, лашкат те, тъпчат те, изпълват те, накратко, с теб си правят всевъзможни шеги. Европейският възпитател чувства, че задачата му се състои в това да се направи човекът съвсем различен от това, което той представлява. Ако би могло да се направи всичко, за което в сегашно време говори педагогическото изкуство, ако това би било постигнато, излизаният от тази преработка човек би бил много странно същество! Източният човек има друго отношение към възпитанието. Той чувства, че възпитателят е този, който сочи към нещо, който винаги обръща нашето внимание към нещо: ето това е еди какво си, онова е еди какво си ... Той не подстригва ученика, защото смята, че трябва да се развива от само себе си, че може да остане неподстриган, трябва само да се посочва всичко. Затова източният възпитател винаги казва «da» (там), da-da-da; «der Dada» - така го наричат. Дада – това е източният учител. Това е този, който посочва всички неща: да! да!

В определена част от съвременната цивилизация, която се развива в посока, обратна на дарвинизма, човечеството, щастливо добрало се от маймуните до човека, се движи отново обратно към маймуната въпреки дарвинизма. То иска отново да се насочи към първоизточника. Затова и съществува такова течение като дадаизъм. Преди няколко години получих писмо в Берлин, подписано от „Върховният Дада!“ Това представлява връщане обратно към принципа на имитацията, определящ се от обратния дарвинизъм - връщането към маймуната. И когато в Европа се основават на дадаизма, подражават на ориентализма в неговия първичен израз. Но в думата Дада е изразен жестът указание, обръщане внимание на нещо, посочване в някаква посока. (Госпожице С, направете ни **D**). Влезте добре в същността на звука **D**! В какво се съдържа същността на този звук? В указателното движение. Вие трябва да имате чувството, че ето там има нещо, че там има нещо от **D**, до което вие в крайна сметка стигате. Вие трябва да направите движението **D** така, че да се получи съзвучие с един момент по-рано и с момент по-късно (Landung) на поставянето на ръцете в предназначенията позиция, но те трябва да следват бързо един след друг, така че едното движение точно да повлече зад себе си другото. Могат да се правят и наляво и надясно.

Необходимо е да отделяме тези неща и наистина да чувстваме това отделяне. Но преди да се научим отчетливо да получим звука **D** чисто, получаваме указателно движението (посочва с пръст).

Вчера ви казах, че **F** [**Ф**] – това, всъщност, е Изида. **F** е съзнание, пропито с мъдрост. Когато се чувства собствената същност и след това тя се преживява в полъхването, в издишването, тогава се получава **F**. При издишването се преживява собствената мъдрост, така да се каже, своето собствено етерно тяло. Всичко това трябва да бъде вложено в този жест-движение, който изобразява **F**. (г-жа П., направете ни **F**!) Това е точно това движението, което лежи в

издишването на въздуха, когато изговарят **F**. Трябва да го правите със спирания, тогава ще почувствате това, което съм посочил по отношение на звука **F**. Отбележете си, че трябва да започнете два пъти: **F-F**, само не толкова бързо, меко. Ето това е **F**. Тук имаме изключително точно изразено подражание на многозначителното съзнателно издишване.

По нататък ви казах, че **L** [**Л**] изразява нещо образващо, формиращо, при което формирането го чувстваме на езика: (**L-L-L**). За по-голяма яснота, аз ви дадох думата «Leim» (лепило): способността на лепилото да се прилепва към нещо, да формира, подражателно да формира или формиращо да подражава. **L** е това, което се смята в мистериите за специален вълшебен звук, защото, когато формират нещо, те го държат в своята власт. И точно това вземане във власт е бил този аспект, в който мистериите съзирали демоничната сила **L**. Ето това трябва да бъде вложено в жеста на **L**. Ако с това се съчетае още и усещането, че с ръцете ви става нещо, подобно на това, което става с езика, когато правите **L-L-L**, тогава ще имате правилното преживяване на **L**, и вие ще почувствате, че в този жест има нещо очарователно (Faszinierendes)

След това ние имаме **M**. Вчера казах, че **M** – това е разбиране, разумно разбиране, проникване в делото. Аз ви посочих, че в моята страна, когато слушат някого и искат да потвърдят, че са разбрали, произнасят «mhn». На «hп» ние още ще се спрем. То изразява радост или удовлетворение, че всичко е разбрано, и се чувства, че произнасяйки «mhn» единия точно поглъща другия. От тук и разбирането за света, което е толкова величествено изразено в свещената сричка на Индия „Аум“, **M**. По този начин, отначало вие приемате

нещо, след това вие прониквате в него и след това го разбирате. Застанете така, че в жеста-движение да се изразява разбиращо се от само себе си приемане, вземане, и в крайна сметка разбиране. Ръцете са малко напред. Би било хубаво, ако можете да научите на това също и слонове. Щяха да го направят прекрасно: изправяйки хоботи, обръщайки ги напред. Тогава това би било съвършено изразяване на **M**. Ако бихме могли да го направим по този начин, това би било най-прекрасното **M**. Казвам това, за да преживеете всичко това добре.

Бихте могли да преживеете това в неприятното чувство, което възниква във вас, когато се сблъсквате с човека, имащ орлов нос. Забележете, че орловият нос се появява благодарение на това, че несъзнателно правят този жест-движение **M**. При това носът става „**M-M-M**“. В присъствието на хора с орлов нос винаги се чувстват смутен, защото се появява чувството: той те разбира изцяло, а това е неприятно, когато те разбират изцяло. Така че орловият нос е твърдо определящ се, застинал, замразен жест **M**. Който, обаче, с разбиране преживява жеста **M**, него няма да го поразят това, даже ако той срещне някой с орлов нос и той му поднесе евритмично **M**, така да се каже в собствения си нос. А преди това бихме почувствали смущение.

превод **Димитър Левашки**
продължава в следващия брой



ФИЛОСОФИЯТА КАТО СРЕЩА, СЪБИТИЕ И СЪ-БИТИЕ ФРАКТУРИ НА БИТИЕТО

Фрактура I

Живея в едно изречение в страдателен залог или страдателно наклонение. (Във всеки случай залогът за страданието съм аз.) Един много Благ и Всемогъщ глас ме произнася, но съм все недопроизнесена. Вече ме има, защото, докато ме произнася, вече ме е измислил. Но и още ме няма, защото изречението още не е доизречено. И в тази своя незавършеност ме прави недоживяна. Следователно не съм вътре „във“, а съм самото изречение...

Толкова дългоколебаещо се задържа на всеки звук и всяка сричка, че понякога се чудя дали изречението не е само едно възклицание: „А-а-а-ах!“ или само една недоизказана болка: „О-о-о-ох!“; или е странна заповед-своеволие: „Да-бъ-де!“ . Защото още не съм допроизнесена, затова съм нереална.

Гласът, въпреки че е Всемогъщ, понякога остава без дъх по извивките и криволиците на изречението. Ето - на този завой, сега, разбрах, че няма как да разбере дали гласът е по средата или е сигнал до края. Наистина Истината е не-постижима, защото тя вече „е“ някъде преди- и отвъд- мен, но не и за-мен. По-приятно ми е да си мисля, че гласът е по средата на изречението. Така по-леко се диша...

Дъхът ми спира, когато си представя, че излизам от изречението, защото там няма пространство, а само не-пространствена, неопределена на нишката на изречението. Като метаморфозираща гъсеница, изпаднала от пашкула си. Затова недопроизлязла се прибирам в кожата-изречение.

В изречението е по-приятно. То може да бъде безкрайно, ако Гласът е така Милостив да го пожелае. Но може и да ме погълне в Безкрайното си Блажено мълчание...

Фрактура II

Сънувам се при-кована, при-вързана, при-качена, при-квещена до стена... Безволево-безпомощна отпусната глава... Отсреща се прицелват в мен... Очаквам залпа... Сърцето ми ще се пръсне, крайниците изтръпват, измръзват, вдървяват се пред неотменимостта... Блясък, спазъм и пустота...

Даниела Добрева е родена в Стара Загора. Учи в Математическа гимназия „Гео Милев“ в родния си град. През 1991 г. завършва философия, а през 1996 г. - история в СУ „Св. Климент Охридски“. Автор е на учебник по логика и учебно помагало по философия за 11 клас. Преподава философия. През 1984 и 1985 г. получава награди от Националния литературен конкурс „Веселин Ханчев“ за млади автори. Сътрудничи на различни издания, публикува разкази и стихове. От 2000 г. е член на АОБ.

Песента на щурчетата
е стенание -
понесло болката
на целия свят.
На горещи вълни
от небесния свод
се излива мълчание...
Докато натежат струните
от първата роса
и щурчетата потънат
дълбоко в тревата...
Тогава изгрява Слънцето...
И няма кой да протегне ръка,
за да го помилва...

Музика заради самата музика,
музика заради Бога.
От разрушения бряг на зачатияето
към вечния пристан на
завръщането в безкрая -
живеенето е докосване -
докосване на нечия душа
в блаженството на разговора.

Даниела Добрева

Даниела Добрева

Отчетно изборно събрание и Великденски празник

4 април 2026 г.

12:00 – Отчетно изборно събрание
13:00 – начало на събранието със следния дневен ред:

Отчет за дейността – Трайчо Франгов

Финансов отчет – Красимира Калчева

Обсъждане и предложения за членския внос

Допълнителни изказвания по двата отчета

Избор на Управителен съвет

Представяне на нови дейности и инициативи

15:00 – Пауза

16:00 – Певчески концерт

17:00 – Представяне на новата книга на Трайчо Франгов

5 април 2026 г.

9:30 – Въдхновението за Великден - първообраз за инспиративно познание - Георги Акабалиев

11:00 – Евритмия - 30 години в България

12:30 – Пауза

13:30 – Социална игра водещ Красимира Калчева

14:30 – Кръг, въпроси, разисквания.

От 17 до 19 април 2026 г. в Дорнах ще се проведе годишното събрание на Общото антропософско общество. Организаторите сърдечно канят всички членове на Обществото да се присъединят към събитието в Гьотеанума, което ще се проведе под мотото „Пътища на доверието“. На 17 април ще се отбележи завършването на събраните съчинения на Рудолф Щайнер заедно с Архива „Рудолф Щайнер“ и ще бъде открит „Ореп Сатрус“ с разнообразни възможности за участие и преживявания. На 18 април ще бъде освободен Юстус Витих от задължението на касиер и ще бъде предложен Себастиан Бауер като нов кандидат.

(AWW 1/2026)

Организатори: **Юстус Витих, Констанца Каликс, Уели Хуртер, Шефан Хаслер**

АНТРОПОСОФСКИ ГРУПИ

ВАРНА

Антропософска група
„**Михаилова ковачница**“
Радослава Ангелова
тел. 0878 478 638

СОФИЯ

Група „**Михаил**“
Лалка Фингарова, тел. (02) 868 99 49;
0888 263 741

„**Гласови терапевти с Антропософска терапия чрез пеене**“

Ул. „Х. Димитър“ 13
Цвета Мишкова 088295 3550
Красимира Калчева 0878 909 312

Антропософски кръг „**Аристотел**“

Доц. д-р Иванка Кирова,
тел. (02) 831 78 74

Група „**Рудолф Щайнер**“

Александър Бояджиев
тел. 0888 406 095

Група „**Ариадна**“

Юлиан Андонов
тел. 088 662 6489

Група „**ЛОГОС**“

Константин Йорданов
тел. 0894 515 355

Курсове по антропософска социална арт-терапия

Снежана Бечева 0887 049 946
Вихра Калапишева 0887 152 335.

Група „**София**“

Михаил Колев, тел. 0884910127

СТАРА ЗАГОРА

Група „**Рудолф Щайнер**“

Георги Акабалиев, тел. 0878 398 509

Социална художествена терапия

„**Дъгата на Дочка**“

Дора Петрова, тел. (042) 643 500

Евритмична група „**Граала**“

Диана Демирева – 08875 59777

БУРГАС

Група „**Парсифал**“

Димитър Колев 0889 611 444

ЯМБОЛ

Група „**Светлина**“

д-р Ива Манева, тел. 0887 179 057

ПЛЕВЕН

Група „**Михаил**“
Моника Хаджиева тел. 0878 250 730

ПЛОВДИВ

Група „**Мани**“
Тони Кюмюджиян-0888992862
Мартин Атанасов-0883604339

Дарителски сметки

на Антропософското

общество в

България

EUR BG24UNCR76301075590031

USD BG10UNCR76301175509595

EUR BG07UNCR76301475508630

Георги Акабалиев – 0878 398 509
Александър Бояджиев – 0888 406 095

БЛАГОДАРИМ !

Скъпи приятели, уважаеми читатели на „**Антропософски вест**“, Всеки, който желае да изкаже мнение или коментар по разискваните в настоящия и бъдещите броеве на вестника теми, може да ни пише на e-mail: vestnik@aobg.org . **Очакваме ви.**

От редакцията

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Веселина Велкова

Цвета Мишкова

Христина Ангелова

Георги Акабалиев

Румен Ройдев - спонсор

Тел: 0897 728885

e-mail: vestnik@aobg.org

уебсайт: www.aobg.org

Отговорност за съдържанието на публикуваните материали носят единствено техните автори.